

Tilinpäätösanalyysi Yritys X Oy:lle

Matilda Blomqvist

Opinnäytetyö

Utbildningsprogrammet i företagse-
konomi

2014

Koulutusohjelma

<p>Tekijä tai tekijät Matilda Blomqvist</p>	<p>Ryhmätunnus tai aloitusvuosi 2012</p>
<p>Raportin nimi Tilinpäätösanalyysi Yritys X Oy:lle</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 48 + 11</p>
<p>Opettajat tai ohjaajat Martti Miettinen Pasi Romberg</p>	
<p>Tämän opinnäytetyön ensisijaiseksi tavoitteeksi on asetettu pääkaupunkiseudulla toimivan toimeksiantajan taloudellisen kehityksen mittaaminen vuosilta 2011 – 2013. Toissijaisena tavoitteena on esittää yritykselle tulevaisuuden ennusteita. Opinnäytetyöhön sisältyvä tutkimus antaa toimeksiantajalle käyttökelpoista tietoa yrityksen tilasta ja mahdollisuuden hyödyntää tietoja päätöksenteossa ja tulevaisuuden tavoitteiden asettamisessa.</p> <p>Opinnäytetyössä esitetään tilinpäätösanalyysi käyttäen erialaisia menetelmiä. Ensimmäinen menetelmä on tunnuslukuanalyysi, joka on kaikkein käytetyin menetelmä. Tunnuslukuanalyysissä keskitytään toimeksiantajan kannattavuuteen, maksuvalmiuteen ja vakavaraisuuteen. Lisäksi menetelminä on analysoida tarkastelukauden tilinpäätösmateriaali prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen ja trendianalyysin avulla. Tulevaisuuden ennustamiseen käytetään muutama valittu tunnusluku ja tehdään niiden perusteella riskiluokitus. Koska kyseessä on tutkimus, jonka tuloksia analysoidaan ja tulkitaan, on tutkimusmenetelmäksi valittu kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä.</p> <p>Tutkimuksen tuloksien avulla, on pystytty kuvaamaan toimeksiantajan taloudellista historiaa ja sen kehitystä. Tuloksista on lopuksi vedetty johtopäätöksiä. Yrityksen talouskehitys on tarkastelukauden aikana negatiivinen, mikä on ollut hyvin havaittavissa kannattavuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukuja tarkastellessa. Samaan aikaan yrityksen vakavaraisuus on kuitenkin kasvanut merkittävästi. Liikevaihdon ja tuloksen pienentyemisestä huolimatta toimeksiantajan toimintaedellytykset ovat kuitenkin hyvät ja riskiluokitus on hyvällä tasolla.</p>	
<p>Asiasanat Tilinpäätösanalyysi, tilinpäätös, kannattavuus, maksuvalmius, vakavaraisuus, kasvu</p>	

Degree programme

<p>Authors Matilda Blomqvist</p>	<p>Group or year of entry 2012</p>
<p>The title of thesis Financial statement analysis of Company X Ltd</p>	<p>Number of report pages and attachment pages 48 + 11</p>
<p>Advisor(s) Matti Miettinen Pasi Romberg</p>	
<p>The primary aim of this thesis was set to define the financial development of Company X Ltd during the years 2011 – 2013. The secondary aim was to predict how the future might look seen from the economic point of view. The research seeks to give the company useful information about its economic situation. Information from the research could also be used for decision-making and for setting future goals for the company.</p> <p>To reach the aims, a financial statement analysis is made using different types of methods. The first method is a key analysis, which is also the most used method. The statistics analysis concentrates on the profitability, liquidity and solvency of the company. Also a percentage financial statement analyzed together with a trend analysis is made. To predict the future, a few key ratios are chosen and used in a risk rating.</p> <p>With help of the results, a good picture has been made of the company's financial history and development. Finally, based on the results, overall conclusions are drawn. The economic development of the company has during the past two years gone downwards. This phenomenon can clearly be seen in the profitability and liquidity of the company. But in other hand the solvency has been growing to a very good level. Despite a weaker turn over and profit, the future predictions are good and the risk rating is on a clearly good level.</p>	
<p>Key words Financial statement analysis, financial statement, profitability, liquidity, solidity, growth</p>	

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Tutkimustavoite ja rajaus.....	2
1.2	Tutkimusmenetelmä.....	2
2	Tilinpäätösinformaatio.....	3
2.1	Tilinpäätöksen osat.....	4
2.2	Tilinpäätöksen vertailtavuus	6
2.3	Tilinpäätös analysoinnin perustana.....	7
3	Tilinpäätösanalyysi.....	7
3.1	Tilinpäätöksen oikaiseminen.....	8
3.1.1	Tuloslaskelman oikaisu	9
3.1.2	Taseen oikaisu	12
3.2	Tunnuslukuanalyysi.....	16
3.2.1	Kannattavuus	17
3.2.2	Maksuvalmius.....	21
3.2.3	Vakavaraisuus.....	23
3.3	Prosenttilukumuotoinen analyysi.....	24
3.4	Trendianalyysi	25
3.5	Toiminnan jatkuvuus	26
3.6	Tilinpäätösanalyysin keskeisiä rajoituksia ja ongelmia	28
4	Toimeksiantajayrityksen tilinpäätösanalyysi	29
4.1	Tutkimusmenetelmä ja aineisto.....	29
4.2	Tilinpäätösten oikaisut.....	30
4.2.1	Tuloslaskelman oikaisut.....	31
4.2.2	Taseen oikaisut.....	31
4.3	Keskeisimmät tunnusluvut ja analysointi.....	32
4.3.1	Yritystoiminnan kannattavuus.....	33
4.3.2	Yritystoiminnan maksuvalmius	37
4.3.3	Yritystoiminnan vakavaraisuus	39
4.4	Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös 2011 – 2013.....	41
4.5	Trendianalyysi 2011 – 2013.....	44

4.6 Toiminnan jatkuvuus	45
5 Pohdinta.....	46
5.1 Johtopäätökset	46
5.2 Muita kehitysehdotuksia.....	46
5.3 Opinnäytetyön laadun arviointi.....	47
5.4 Jatkotutkimusaiheita.....	47
Lähteet.....	48
Liitteet	49

1 Johdanto

Liiketoiminnan tavoitteena on useimmiten kasvu. Kasvu voi taas merkitä eri asiaa, riippuen siitä, mitä kukin kasvulla tarkoittaa. Kasvu voi käsittää kasvua yrityksen varojen ja tuottojen kohdalla, henkilöstössä, toimipisteiden määrässä, asiakkaiden määrässä tai jokin muu liiketoiminnan näkökulmasta tärkeä kasvun mittari. Pystyäkseen toteamaan kasvua tapahtuneen, edellyttää se liiketoiminnan tarkastelua määrätyltä ajanjaksolta.

Tämän opinnäytetyön tutkimuksen aiheena on tarkastella toimeksiantajan liiketoiminnan kehitystä määrätyn ajanjakson aikana. Tarkastelukautena käytetään tässä vuosia 2011 – 2013. Tarkastelukauden tapahtumien ja tuloskehityksen perusteella tehdään muun muassa liiketoiminnan tulevaisuuden ennusteita. Toimeksiantaja pystyy hyödyntämään saatuja tutkimustuloksia päätöksenteossa.

Kehitystä mitataan tilinpäätösanalyysin eri menetelmien avulla. Tilinpäätösanalyysissä käytetään perinteistä tunnuslukuanalyysiä ja prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen analysointia yhdessä trendianalyysin kanssa. Tulevaisuuden ennustaminen tehdään riskiluokituksen tunnuslukuja käyttäen.

Saman tyyppisiä opinnäytetöitä on tehty aikaisemmin monelle eri yritykselle. Niiden tulokset ovat usein tyytyneet esittämään pelkkiä numeroita ilman sen kummempaa analyysiä. Tilinpäätösanalyysijä lukiessa tulee aina muistaa, että tunnusluvuista saatavan informaation tulkinta on usein riippuvainen tulkitsijasta. Tässä työssä tekijä on ulkopuolinen, jolla ei ole aikaisempaa tietoa toimeksiantajayrityksestä. Ulkopuolinen tekijä voi tuoda liiketoiminnan analysointiin uusia näkemyksiä. Toisaalta yrityksen vähäinen tuntemus saattaa heikentää analyysin informaatioarvoa.

Tämän opinnäytetyön aiheen valinnan innoittajina toimivat kokemukseni yrittäjäperheen jäsenenä sekä vahva haluni ryhtyä yksityisyrittäjäksi. Aiheen valinta varmistui tilinpäätösanalyysiä käsittelevän kurssin yhteydessä. Analysoinnin kohteeksi valitsemani yritys innostui aiheesta ja kiinnostui mahdollisuudesta saada antaa toimeksianto oppilaitokselle. Opinnäytetyöprosessin aikainen oppilaitoksen antama asiantuntemus ja tuki mahdollistivat työni valmistumisen aikataulussaan.

1.1 Tutkimustavoite ja rajaus

Ensisijaisena tavoitteena tässä tutkimuksessa on tarkastella pääkaupunkiseudulla toimivan toimeksiantajan taloudellista kehitystä vuosina 2011 – 2013. Tarkastelemalla taloudellista kehitystä pyritään myös tekemään tulevaisuuden ennusteita toimeksiantajalle. Tutkimus antaa ulkopuolisin silmin toimeksiantajalle analyysin, jota johto voi hyödyntää tulevaisuutta suunniteltaessa.

Taloudellista kehitystä mitataan kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden näkökulmista tunnuslukuanalyysin avulla. Lisäksi tutkimukseen sisältyy prosenttilukumuotoinen analyysi ja trendianalyysi. Tulevaisuuden ennustamisen menetelmänä käytetään riskiluokitusta.

1.2 Tutkimusmenetelmä

Tämän työn tutkimusmenetelmäksi on valittu kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä. Opinnäytetyön aiheen ollessa tilinpäätösanalyysi, ei kvantitatiivinen menetelmä riitä. Analyysin perusideana on etsiä vastauksia kysymykseen miksi. Näin ollen kvalitatiivinen menetelmä, joka haluaa tutkia ja selvittää asioiden ja tapahtumien syyt, on tässä tapauksessa oiva valinta.

Käytettävänä tutkimusaineistona toimii yrityksen tilinpäätökset sekä niihin kuuluvat liitetiedot vuosilta 2011 – 2013. Tutkimus suoritetaan tilinpäätösanalyysinä. Tilinpäätöksen avulla voidaan joko arvioida monen eri yrityksen taloudellista tilannetta samalla ajankohdalla tai tutkia yhden yksittäisen yrityksen taloudellista kehitystä useammalta vuodelta. Tässä tutkimuksessa kiinnostuksen kohteena on yksittäisen yrityksen useamman vuoden kehityksen arviointi. Seuraavissa luvuissa tullaan käsittelemään tarkemmin menetelmiä ja tunnuslukuja jotka sopivat parhaiten tämän yrityksen analysointiin. (Kallunki & Kytönen 2007, 14.)

2 Tilinpäätösinformaatio

Suomessa jokainen liike- ja ammattitoimintaa harjoittava on kirjanpitovelvollinen. Kaikkien kirjanpitovelvollisten on noudattava kirjanpitolakia yleislakina. Poikkeustapauksina mainitaan kirjanpitolain ensimmäisessä pykälässä ammattiaan harjoittavat maanviljelijät ja lain ulkopuolella olevat yksittäiset instanssit. Kirjanpidossa tulee kirjaustilanteessa ottaa huomioon lukematon määrä erikoislakeja, jotka koskevat eri yhtiömuotoja. Kirjaustilannetta koskeva erikoislaki voi esimerkiksi olla yhteisöläinsäädäntö, arvonlisäverolaki tai laki vähennyskelpoisuudesta. Kirjanpitolain kolmannessa pykälässä määrätään, että kirjanpidossa on noudatettava hyvää kirjanpito tapaa. Hyvällä kirjanpito valla tarkoitetaan yksinkertaisesti sitä, että kirjanpidon laatija tuntee ja noudattaa tarvittavat yleis- ja erikoislait. Kirjanpidon yhtenä tehtävänä on pitää erillään yrityksen tuotot, kulut ja varat sen omistajan ja muiden yritysten tuotoista ja kuluista. (Karikorpi 2010, 17; Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 14 – 15; Salmi 2012, 23 – 24.)

Yleensä jokaisella liiketoiminnalla halutaan tavoitella mahdollisimman pienellä panoksella mahdollisimman suurta voittoa. Ilman alkupääoman sijoitusta ei useinkaan päästä liikkeelle, vaan liiketoimintaan on sijoitettava. Sijoitus sisältää aina taloudellisen riskin. Tavoitteiden ja riskien kannalta, yrityksen toiminnan järjestelmällinen ja jatkuva seuraaminen on ensiarvoisen tärkeää. Tätä tehtävää helpottamaan jaetaan kirjanpito tilikausiin. Yksi tilikausi on pääsääntöisesti aina 12 kuukautta, mutta sen ei tarvitse olla kalenterivuosi. Tilikausi voi siis alkaa mikä tahansa kahdentoista kuukauden jakso. Kirjanpitolaki antaa mahdollisuuden tehdä poikkeuksen tilikauden pituudessa, tällöin tilikausi voi olla lyhempi tai pitempi kuin 12 kuukautta. Tilikauden lyhintä kesto ei ole määritelty, mutta se voi enintään olla 18 kuukautta. Tätä poikkeusta voidaan hyödyntää liiketoimintaa aloittaessa ja lopettaessa sekä muuttaessa tilinpäätösajankohtaa. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 219; Salmi 2012, 25; Tomperi 2012, 13.)

Tilikauden loputtua tulee kirjanpitomateriaalin tietojen perusteella laatia neljän kuukauden sisällä tilinpäätös. Tilinpäätös on laadittava joko suomen tai ruotsin kielellä ja valuuttana tulee käyttää euroa. Tilinpäätös katsotaan valmistuneen sinä päivänä, kun se on allekirjoitettu. Tilinpäätöksen lukijan tulee saada oikea ja riittävä kuva yrityksen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta kyseiseltä tilikaudelta. Tilinpäätöksen laatimisen suh-

teen on olemassa paljon sääntöjä. Nämä säännöt määrittävät kirjanpitolaissa, kirjanpitoasetuksista sekä kirjanpitolautakunnan yleisohjeessa. Myös muut lait voivat vaikuttaa yrityksen tilinpäätöksen tekoon kuten verolait, osakeyhtiölaki ja joidenkin yritysten tilinpäätöksiä sääntelee arvopaperimarkkinalaki. Säännökset koskevat muun muassa miten tilinpäätös laaditaan, mitä siihen sisältyy ja mitä kaavoja siinä käytetään. (Niskanen & Niskanen 2003, 27; Tomperi 2012, 145.)

2.1 Tilinpäätöksen osat

Itse tilinpäätös laaditaan sidottuun ja juoksevasti numeroituun tasekirjaan. Tasekirja sisältää luettelon kirjanpitokirjoista, tositelajeista, tuloslaskelman, taseen, rahoituslaskelman, liitetiedot, toimintakertomuksen sekä selvityksen asiakirjojen säilytystavasta. Pienet kirjanpitovelvolliset halutaan vapauttaa rahoitus- ja toimintakertomuksen laatimisesta. Yritys määrittää pienenä, mikäli enintään yksi seuraavista rajoista ylittyy sekä päättyneellä että sitä edeltävällä tilikaudella:

- liikevaihto 7 300 000 euroa,
- taseen loppusumma 3 650 000 euroa tai
- palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä.

Vain noin 2 % Suomen kaikista yrityksistä luokitellaan näiden kriteereiden perusteella suuriksi kirjanpitovelvollisiksi. Ison osakeyhtiön on aina laadittava toimintakertomus kirjanpito- ja osakeyhtiölain mukaan, kun taas pienen osakeyhtiön tarvitsee laatia toimintakertomus ainoastaan osakeyhtiölain mukaan. Toimintakertomuksen ei tarvitse olla erillinen asiakirja, vaan sen voi esittää välittömästi tilinpäätöksen kuuluvien liitetietojen jälkeen. Kirjanpitolautakunnan suosituksen mukaan, tämä osuus tulee selkeyden vuoksi nimetä otsikolla ”Osakeyhtiölain tarkoittamat toimintakertomustiedot”. Vaikka monissa yrityksissä ei olisi lain mukaan pakollista laatia toimintakertomusta, on se kuitenkin muodostunut useimmissa yrityksissä tavaksi toimia. Koska tilinpäätös on julkista tietoa, kannattaa toimintakertomuksen sisältöä miettiä tarkkaan. Tästä syystä monet yritykset laativat kaksi toimintakertomusta, yhden suppean julkistettavan sekä yhden laajemman omaan käyttöön yhtiön sisällä. Lisäksi rahoituslaskelman esittäminen tilin-

päätöksen yhteydessä on aina pakollista julkisille osakeyhtiöille. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 18–23, 223; Tomperi 2012, 167.)

Tuloslaskelma kuvaa miten tulos on muodostunut tilikauden aikana. Kirjanpitoasetus kuvaa viisi erilaista tuloslaskelman kaavaa. Kaavoista kaksi on tarkoitettu liiketoimintaa harjoittaville kirjanpitovelvollisille. Nämä ovat kululajikohtainen ja toimintakohtainen tuloslaskelma. Muut kaavat ovat tarkoitettu yhdistyksille ja säätiöille, asunto-osakeyhtiöille ja ammatinharjoittajille. Yleisin kaava, jota suurin osa yrityksistä käyttää, on kululajikohtainen kaava. Liite 1 esittelee mallin kululajikohtaisesta tuloslaskelmasta. Usein niin sanotut suuret yritykset käyttävät toimintakohtaista kaavaa. Ero näiden kahden kaavan välillä on se, että kululajikohtaisessa vähennetään kulut tuotoista kululajien mukaisessa järjestyksessä, kun taas toimintakohtainen kaava vähentää kulut toimintakohtaisen ryhmittelyn avulla. (Niskanen & Niskanen 2003, 28; Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 19.)

Tase antaa kuvan yrityksen taloudellisesta tilanteesta tilinpäätöshetkellä. Tase on jaettu vastaaviin ja vastattaviin. Vastaavaa-puoli kertoo yrityksen varallisuudesta. Se on jaettu kahteen osaan, pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin. Pysyviin vaihtuviin kuuluu sellainen omaisuus, joka tekee tulosta yritykselle pidemmän ajan kuluessa, kun taas vaihtuvat vastaavat tekevät tulosta lyhyemmän ajan sisällä. Taseen vastattavaa-puoli antaa kuvan yrityksen rahoitusrakenteesta, eli kuka on rahoittanut yritystä ja miten. Vastattavaa-puoli on niin ikään jaettu kahteen osaan, omaan ja vieraaseen pääomaan. Omaan pääomaan kirjataan varoja, joita yrityksen omistajat ovat sijoittaneet. Vieras pääoma taas käsittää sijoitusta, joka on tavalla tai toisella velkaa. Myös taseen kaavan määrittää kirjanpitoasetus. Liite 2 esittää kaavan, jonka mukaan useimpien yritysten tase tulee laatia. Poikkeuksena yritykset, joilla edellä mainituista rajoista enintään yksi ylittyy sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella, voivat käyttää niin sanottua lyhennettyä taseen kaavaa. (Niskanen & Niskanen 2003, 17 – 18; Salmi 2012, 35; Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 237 – 239.)

Kirjapitolaissa määrätään, että tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva liiketoiminnasta. Tuloslaskelman ja taseen erät voivat toisinaan olla vaikeita tulkita. Tätä ongelmaa helpottavat usein tilinpäätöksen liitetiedot. Liitetietojen tehtävä on täydentää

tuloslaskelman ja taseen informaatiota. Kirjanpitoasetus kuvaa liitetiedoissa esitettävät asiat. Liitetiedot voivat olla hyvinkin arvokasta luettavaa ulkopuoliselle, jotta tämä saisi oikean ja riittävän tiedon yrityksen taloudellisesta tilanteesta, esimerkiksi yrityskauppojen yhteydessä. (Karikorpi 2010, 22.)

Usein isot ja maailmanlaajuisesti toimivat yritykset laativat julkistettavan vuosikertomuksen. Vuosikertomus ei ole laissa säädetty pakolliseksi, mutta osa yrityksistä esittää tilinpäätöksensä osana sitä. Molemmat voivat olla yhteen sidottu tai vuosikertomus voi olla erillinen liite. Nimensä mukaisesti vuosikertomus kertoo kuluneesta vuodesta, usein toimitusjohtajan katsauksen muodossa. Yritykset hyödyntävät sitä myös kertomalla siinä tuotteistaan, tavoitteistaan, henkilöstöstä sekä liiketoiminta-alueista. Vuosikertomus voidaan sisältönsä perusteella pitää myös markkinointimateriaalina. Huono puoli vuosikertomuksissa on niiden pituus. Kertomukset saattavat joskus olla yli sata sivua ja näin ollen ne hukuttavat olennaisen tiedon tietomassaan. (Karikorpi 2010, 19.)

2.2 Tilinpäätöksen vertailtavuus

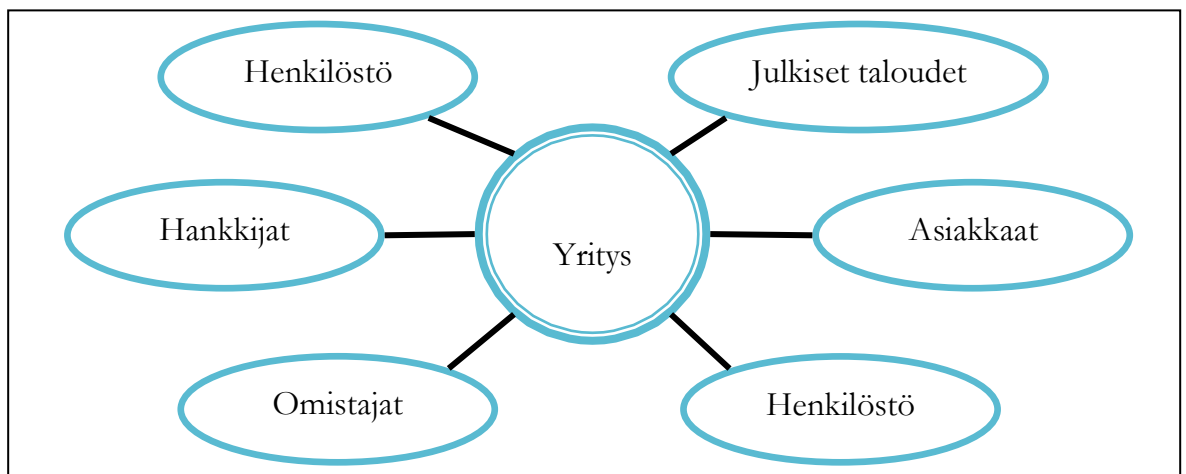
Tilinpäätös on oiva työkalu yrityksen taloudellisen tilanteen selvittämiseen, koska se antaa oikeat ja riittävät tiedot. Tilinpäätös kertoo periaatteessa vain sen, miten raha on kiertänyt tilikauden aikana. Tilinpäätösanalyysiin käytetään varsin suppeaa informaatiopohjaa ja siksi on syytä erottaa tietäminen ja luuleminen. Analysoinnin lähtökohtana tarvitaan vertailtavaa informaatiota. Se tarkoittaa sitä, että jokaisesta esitettävästä tilinpäätöserästä esitetään samalla menetelmällä hankittu informaatio edelliseltä tilikaudelta. (Salmi 2012, 26 – 29; Vilkkumaa 2010, 43.)

Asettamalla analyysille tavoitteita, saadaan aikaiseksi hyvä vertailtavuus tilinpäätösten kesken. Yrityksen virallinen, eli julkaistu tilinpäätös tulee oikaista, jotta se olisi vertailukelpoinen. Tilinpäätöksen oikaisu esitellään tarkemmin opinnäytetyön kolmannessa luvussa. Oikaistun tilinpäätöksen avulla voidaan vertailla yrityksen kehittymistä. Analyysiin saadaan lisäarvoa, mikäli vertaillaan keskenään samaan toimialaan kuuluvia yrityksiä samanlaisten tarkastelujaksojen aikana. Analyysin arvoa lisää myös yhden yrityksen tunnuslukujen vertailu toimialan keskimää räisiin tunnuslukuihin. (Niskanen & Niskanen 2003, 8.)

2.3 Tilinpäätös analysoinnin perustana

Yrityksen tilinpäätöksen analysointi ja taloudellisen tilan selvittäminen on erittäin tärkeää yrityksen sidosryhmille. Eri sidosryhmät ovat kiinnostuneita yrityksen eri asioista. Yrityksen asiakkaat haluavat tietää mikäli liiketoiminta jatkuu vai ei, tavarantoimittajat taas haluavat tietää osto- ja maksukyvyistä. Mahdolliset lainanantajat ovat kiinnostuneita yrityksen lainan takaisinmaksukyvyistä, työntekijät taas haluavat olla varmoja palkanmaksusta ja kilpailijat haluavat pystyä määrittelemään vahvuuksia ja heikkouksia sekä kilpailuasemaa. (Kallunki & Kytönen 2007, 9; Salmi 2012, 24 – 25.)

On kuitenkin aina hyvä pitää mielessä, että tilinpäätöksestä saadut tiedot ovat jo tapahtuneet ja niiden perusteella voi tehdä ennusteita siitä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Tilinpäätöksessä näkyviin suuriin muutoksiin pyritään selvittää syyt. On myös tärkeää muistaa analysoida koko tilinpäätösaineisto. Mitä enemmän materiaalia analysoijalla on käytettävissä, sitä parempi ja tarkempi analyysi saadaan.

Kuvio 1 Yrityksen sidosryhmät

3 Tilinpäätösanalyysi

Tilinpäätösanalyysi on yleinen termi, jota käytetään analyyseistä, jotka tehdään tilinpäätösten pohjalta. Analyysi voidaan suorittaa eri tavoin riippuen näkökulmasta tai tavoitteesta. Voidaan joko tarkastella ja verrata eri yritysten taloudellista tilaa samalta ajalta tai yksittäisen yrityksen taloudellista kehitystä määrätyn ajanjakson aikana. Analyysi ei ole sitä, että lasketaan ainoastaan paljon erilaisia tunnuslukuja. Voidaan itse asiassa sanoa,

että laskusuoritusten jälkeen analyysin teko vasta alkaa. Analyysissä halutaan vastauksia pääkysymykseen *miksi* ja siitä saaduista lisäkysymyksistä. (Kallunki & Kytönen 2007, 14; Niskanen & Niskanen 2003, 9; Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 90.)

Yrityksen talous koostuu neljästä tekijästä, jotka saattavat liiketoimintaa eteenpäin ja ilman näitä yrityksen olisi mahdotonta selviytyä. Ensimmäinen tekijä on kannattavuus. Liiketoiminnan tulee olla kannattavaa sillä tavalla, että tuotot ovat kuluja suurempia. Toinen tekijä on rahavirran riittävyys. Monissa tapauksissa liiketoiminta on kannattavaa, mutta rahavirta ei riitä syystä tai toisesta. Syy tähän voi olla sitoutunut pääoma varastoon. Kolmas tekijä on rahoitusrakenne. Yrityksen rahoitusrakenne tulee olla vakaalla pohjalla ja pääosin tämä tarkoittaa sitä, että lyhyellä aikavälillä maksettavaksi tulevat sitoumukset myös pystytään maksamaan, ja yritykselle jää rahaa jäljelle. Neljäs tekijä on yrityksen kasvu, toisin sanoen liikevaihdon kasvu. Joskus kasvua ei katsota välttämättömänä asiana, mutta useimmin liiketoiminnalla tähdätään nimen omaan kasvuun. (Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 87 – 89.)

Kuten aiemmin on mainittu, yrityksen sidosryhmät haluavat taloudellista tietoa liiketoiminnasta. Analyysien ja tunnuslukujen avulla, saavat sidosryhmät oikeat ja tarvittavat tiedot. Kaikilla sidosryhmillä ei välttämättä ole osaamista tai tietoa miten tehdä ja tulkita näitä analyysejä ja tunnuslukuja. Ratkaisu tähän ongelmaan tuovat yritykset, jotka ovat erikoistuneet esimerkiksi tilinpäätösanalyysien tai luottokelpoisuusluokitteluiden tekkoon. (Kallunki & Kytönen 2007, 21 – 22.)

3.1 Tilinpäätöksen oikaiseminen

Kirjanpitoasetukset ja -laki antavat meille paljon ohjeita ja kaavoja, joita tulee noudattaa tilinpäätöksen teossa. Lainsäädäntöä on jouduttu muokkaamaan paljon ajan myötä ja nykyään on myös mahdollista käyttää yksityiskohtaisempaa erittelyä kaavoissa sekä muun muassa uusien erien lisäys tilinpäätökseen on mahdollista. Tuloslaskelman kaavan erät ovat arabialaisin numeroin esitettyjä. Näitä nimikkeitä onkin hyvä joissain tapauksissa muuttaa, niin että ne sopivat liiketoiminnan luonteeseen. Taseen kaava koostuu pääryhmistä, päänimikkeistä ja alanimikkeistä. Pääryhmät ovat merkitty isolla kirjaimella, päänimikkeet roomalaisilla numeroilla ja alanimikkeet ovat merkitty arabialai-

sin numeroin. Roomalaisin numeroin merkityjä eriä ei saa muuttaa. Taseessa on myös mahdollista yhdistellä eriä tarpeen tullen, mutta niistä pitää olla erittely liitetiedoissa. Koska yrityksillä yllämainittujen seikkojen takia on mahdollisuus vaikuttaa tilinpäätöksen sisältöön ja rakenteeseen, tulee tilinpäätökset oikaista, jotta ne olisivat vertailukelpoisia. Oikaistava tilinpäätösmateriaalille käytetään nimitystä virallinen tilinpäätös. Virallinen tilinpäätös on lainsäädännön mukainen tilinpäätös, jonka yritys laatii ja julkaisee. (Kallunki & Kytönen 2007, 29 – 31; Niskanen & Niskanen 2003, 85.)

Tilinpäätöksen oikaisemisessa ei ole kyse tilintarkastuksesta. Henkilö, joka tutkii tilinpäätöstä, luottaa usein siihen, että tilinpäätös on laadittu oikein eikä kyseenalaista sen oikeellisuutta. Tilinpäätösanalyysin tekijä vaikuttaa myös itse siihen, miten tilinpäätös oikaistaan. Oikaisun avulla halutaan eliminoida eriä, jotka eivät ole säännöllisiä ja jatkuvia liiketoiminnalle. Tilinpäätöksen oikaisemisessa tulee täten aina muistaa olla johdonmukainen ja rehellinen itselleen. Jotkut ovat kuitenkin sitä mieltä, että varsinkin pienien yritysten tilinpäätösten oikaisu on turhaa, koska niiden muutokset ovat niin pieniä, etteivät ne juuri vaikuta tunnuslukuihin. (Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 94; Vilkkumaa 2010, 43.)

3.1.1 Tuloslaskelman oikaisu

Virallinen tuloslaskelma poikkeaa merkittävästi oikaistusta tuloslaskelmasta. Oikaistu tuloslaskelma pyrkii selvittämään yrityksen tulosta, joka parhaimman mukaan vastaa todellista ja jatkuvaa tulosta. Tämän takia oikaistun ja virallisen tuloslaskelman rivit eivät ole samanlaisia. Esimerkiksi kirjanpitolaki ei enää edellytä, että virallisessa tuloslaskelmassa on esitettyä käyttökatetta. Yritystutkimusneuvottelukunnan mukaisessa oikaistussa tuloslaskelmassa tämä erä kuitenkin esiintyy. (Niskanen & Niskanen 2003, 61; Salmi 2012, 144 – 145.)

Oikaistussa tuloslaskelmassa tarkastellaan ensimmäiseksi liikevaihtoa, joka on sama kuin virallisessa tuloslaskelmassa kirjanpitolain mukaan oleva. Seuraava oikaistun tuloslaskelman erä on liiketoiminnan muut tuotot. Liiketoiminnan muihin tuottoihin laskeaan tuottoja, jotka kuuluvat liiketoiminnan varsinaiseen toimialaan ja jotka ovat säännöllisiä, esimerkiksi vuokratulot. Mikäli yritys on kirjannut epäsäännöllisiä tuottoja

muihin tuottoihin, tulee ne oikaista satunnaisiin eriin. Epäsäännölliset tuotot voivat esimerkiksi olla käyttöomaisuuden myynnistä syntyneitä voittovaroja. Yhdessä nämä muodostavat liiketoiminnan tuotot ja niiden tulee kattaa yrityksen kulut ja samalla tehdä tulosta. (Kallunki & Kytönen 2007, 44; Niskanen & Niskanen 2003, 62 – 63; Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 99.)

Oikaistussa tuloslaskelmassa käsitellään seuraavaksi aine- ja tarvikekäyttö. Tämä erä on uudelleenryhmitys virallisen tuloslaskelman eristä, jolloin ostoihin joko lisätään varaston vähennys tai vähennetään varaston lisäys. Seuraava erä oikaistussa tuloslaskelmassa on ulkopuoliset palvelut, joka koostuu esimerkiksi alihankinnasta, huollosta tai työvoiman vuokraamisesta koituvia kuluja. Henkilöstökuluihin taas lasketaan kaikki henkilöstöön liittyvät kulut kuten ennakonpidätyksen alaiset palkat, eläkekulut, vakuutusmaksut ja sosiaaliturvamaksut. Mikäli yrityksellä on maksettuja vapaaehtoisia henkilöstökuluja, oikaistaan nämä kirjaamalla liiketoiminnan muihin kuluihin. Liiketoiminnan muut kulut sisältävät varsinaiseen liiketoimintaan kuuluvia kuluja, kuten rahtikulut, luottotappiot ja käyttöomaisuuden myynnistä syntyneitä myyntitappioita. Tämä erä kaipaa oikaisua, mikäli yritys on luopunut kokonaisesta toimialasta ja kaupasta on syntynyt myyntitappiota. Tällöin myyntitappio kirjataan satunnaisiin kuluihin. Valmisteveraston muutos kaipaa oikaisua silloin, kun yritys on valmistanut tavaraa omaan käyttöön. Tällöin lisätään valmistus omaan käyttöön-erässä oleva summa valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutoksiin. (Kallunki & Kytönen 2007, 44; Niskanen & Niskanen 2003, 63 – 65; Salminen 2012, 146 – 148.)

Yllä olevien oikaisuerien jälkeen saadaan selville yrityksen ensimmäinen välitulokseksi, eli käyttökate (EBITDA, Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization). Toisin sanoen kaikki kulut, jotka välittömästi liittyvät liiketoimintaan, vähennetään tuotoista. Seuraava askel tuloslaskelman oikaisussa on päästä toiseen välitulokseen, joka on liikevoitto (EBIT, Earnings Before Interest and Taxes). Lyhyesti tässä on kyse poistojen ja arvonalennusten vähennyksestä käyttökatteesta. Liiketulosta ei tule sekoittaa liikevoittoon tai liiketappioon. Liiketuloksessa kyse on kannattavuudesta ja siitä, mitä yrityksen rahoittajille jää rahaa. Rahoittajat tässä yhteydessä voivat olla lainanantajat ja omistajat. Tämän askeleen ensimmäinen oikaisu kohdistuu virallisen tuloslaskelman suunnitelman mukaisiin poistoihin. Mikäli yrityksen käyttöomaisuudelle tehty suunni-

telman mukaiset poistot eivät ole suhteessa pysyvien vastaavien määrään tai käyttöaika on selvästi lyhempi kuin poistoaika, tulee nämä oikaista elinkeinoverolain sallimina maksimipoistoina. Tällainen oikaisu näkyy tuloslaskelman muut tuloksen oikaisu-erässä. Arvonalentumisesta puhutaan, kun omaisuuden luovutushinta on pysyvästi pienentynyt. Selvyyden vuoksi tulee arvonalennukset jakaa arvonalentumisiin pysyvien vastaavien hyödykkeisiin ja vaihtuvien vastaavien poikkeuksellisiin arvonalentumisiin. (Kallunki & Kytönen 2007, 45; Niskanen & Niskanen 2003, 65 – 84; Salmi 2012, 148 – 149; Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 99.)

Kolmas välitulos oikaistussa tuloslaskelmassa on nettotulos. Nettotulosta ei tule sekoittaa tilikauden voittoon tai tappioon, joka löytyy virallisesta tuloslaskelmassa. Nettotulos on enemmänkin subjektiivinen käsitys yrityksen säännöllisestä liiketoiminnan tuloksesta, jota tilinpäätöksen analysoinnissa tarvitaan. Oikaisu aloitetaan yhdistämällä kaikki tuotot, jotka on saatu saman konsernin yrityksistä tai omistusyhteisyrityksistä ja yhdistetyn erän nimeksi tulee tuotot osuuksista ja muista sijoituksista. Muut korko- ja rahoitustuotot sisältyvät sekä viralliseen että oikaistuun tuloslaskelmaan. Erälle on oikaisutarpeita, mikäli se sisältää kurssivoittoja. Tällöin kurssivoitot siirretään kurssieroihin. Samoin tavoin sisältyvät korkokulut ja muut rahoituskulut sekä viralliseen että oikaistuun tuloslaskelmaan. Tämän erän oikaisutarpeet ovat samat kuin edellisen. Edellä mainitut kurssierot eivät siis esiinny virallisessa tuloslaskelmassa, ainoastaan oikaistussa. Yrityksen sijoitusten ja lainasaamisten arvonalennukset oikaistaan sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumisiin. Viimeinen erä ennen seuraavaa tulosta on välittömät verot, johon yhdistetään tuloverot ja muut välittömät verot. Tähän erään laskeaan vain tarkasteltavan tilikauden veroja. Muut verot siirretään satunnaisiin kuluihin. (Niskanen & Niskanen 2003, 66 – 68; Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 99.)

Toisin kuin Niskanen & Niskanen (2003) Salmi (2012) käyttää tuloslaskelman oikaisussa toisenlaista runkoa. Salmi (2012) esittää nettotuloksen verojen vähentämisen jälkeen. Välitulos kutsutaan tulokseksi ennen veroja (PTP, Pre-tax Profit). Tässä opinnäytetyössä koen tarkoituksenmukaisena käyttää Salmen mallia. Oikaisussa ei ole mitään eroavaisuuksia ja voidaan todeta, että kyseinen välitulos sijoitetaan muiden erien ja välittömien verojen väliin. Tämä välitulos on usein käytetty, koska se periaatteessa edustaa ”bruttotuloa” omistajalle ennen veroja. (Salmi 2012, 150.)

Kuten aiemmin on mainittu, satunnaiset tuotot ja kulut ovat luonteeltaan sellaisia, jotka eivät kuulu yrityksen liiketoimintaan. Muistettavaa on, että tuotot ja kulut, jotka eivät liity säännölliseen, jatkuvaan ja ennustettavaan liiketoimintaan, eivät saisi vaikuttaa nettotulokseen. Mikäli satunnaisiin eriin on kirjattu sellainen tuotto tai kulu, joka selvästi kuuluu liiketoimintaan, oikaistaan tuloslaskelma palauttamalla se omaan erään. Tärkeää on kuitenkin muistaa, mikä analyysissä on oleellista. Tarkastelukauden kulujen vähennysten jälkeen saadaan tilikauden voitto tai tappio. Tämä on oikaistun tuloslaskelman viimeinen välitulos ja esiintyy myös nimellä kokonaistulos. (Niskanen & Niskanen 2003, 69; Salmi 2012, 151.)

Vaikka tuloslaskelman oikaiseminen on paljolti kiinni olettamisesta ja arvioimisesta, on se kuitenkin välttämätön osa tilinpäätösanalyysiä. Tilinpäätösanalyysiä tehdessä tulee oppia ymmärtämään ero tilinpäätöksen ”virallisen” ja ”oikean” tuloksen välillä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että jompikumpi tulos olisi väärä, vaan sitä, että näkökulmat ovat erilaisia. Oikaistun kululajikohtaisen tuloslaskelman kaava esitetään liitteessä 3. (Salmi 2012, 151.)

3.1.2 Taseen oikaisu

Oikaistu tase voi poiketa monella tavalla tilinpäätöksen virallisesta taseesta. Ensin poistetaan taseesta kaikki sellainen varallisuus, jolla ei ole minkäänlaista todellista tuloodotusta. Tällainen tapahtuma pitää vastaavasti merkitä vähennyksenä omasta pääomasta, jolloin tapahtuu niin sanottu köyhtyminen. Yrityksellä voi myös olla ulkopuolisia sitoumuksia, jotka eivät näy virallisessa taseessa. Oikaistuun taseeseen lisätään leasingvastuukanta, eli velanottoja, joita yritys maksaa tulevana vuosina esimerkiksi rahoitusleasingosopimusten muodossa. Nämä pitää ottaa huomioon tilinpäätösanalyysissä samoin kuin muut näkymättömät vastuut ja velat, joiden maksamisesta yritys on vastuussa. Taseen liitetiedoissa tulee aina olla merkintä maksamattomista leasingmaksuista. Moni virallisessa taseessa oleva erä yhdistellään oikaistussa versiossa. (Kallunki & Kyttönen 2007, 48; Niskanen & Niskanen 2003, 70; Salmi ja Rekola-Nieminen 2005; 102.)

Taseen oikaisu aloitetaan vastaava-puolella. Ensimmäinen erä on aineettomat hyödykkeet ja näihin voidaan laskea ainoastaan ne menot, joista varma tuotto on saman suuruinen. Perustamis- ja tutkimusmenot halutaan poistaa oikaistusta taseesta, koska niillä ei ole tulontuottamiskykyä. Tutkimusmenoja ei tarvitse oikaista sellaisten yritysten kohdalla, jossa tutkimuksella voi olla tulontuottamiskykyä. Kehittämismenot voidaan sen sijaan sisällyttää oikaisuun, mikäli on varmaa, että kehitteellä olevalla tuotteella tai palvelulla varmasti on kysyntää ja pystyy tekemään tuottoa. Tästä tehdyt oikaisut vähennetään vastattavaa-puolen omasta pääomasta. Mikäli tilikautena on syntynyt yrityskauppaa tai fuusioita, syntyy liikearvo. Joissain tapauksissa liikearvo voi olla arvoton. Tällöin se poistetaan taseen vastaavista sekä omasta pääomasta vastattavaa-puolelta. Oikaistun taseen muut aineettomat hyödykkeet sisältävät aineettomat oikeudet, muut pitkävaikutteiset menot sekä aineettomien hyödykkeiden ennakkomaksut. Mikäli muut aineettomat hyödykkeet sisältävät kehittämismenoja, joista ei synny tuloja, tulee nämä oikaista sekä taseen vastaavista että vastattavaa-puolen omasta pääomasta. (Niskanen & Niskanen 2003, 71 – 72; Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 102.)

Seuraavaksi oikaistaan taseen vastaava-puolen aineelliset hyödykkeet. Aineellisiin hyödykkeisiin lasketaan maa- ja vesialueet, rakennukset ja rakennelmat, koneet ja kalusto. Nämä erät eivät yleensä vaadi oikaisua. Mikäli jokin eristä kuitenkin on yli- tai aliarvioitu, kannattaa se oikaista. Virallisesta taseesta löytyvät muut aineelliset hyödykkeet ja aineellisten hyödykkeiden ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat oikaistaan taseeseen yhdeksi muut aineelliset hyödykkeet-eräksi. Muita oikaisutarpeita tähän ei tarvitse tehdä. (Niskanen & Niskanen 2003, 72 – 73.)

Seuraavaksi oikaistussa taseessa esiintyvät sijoitukset, eli sisäiset osakkeet ja osuudet. Mikäli omistetun yrityksen oma pääoma on jatkuvasti tappiollinen, tulee osakkeiden tasearvo poistaa omasta pääomasta ja osakkeista. Muut osakkeet ja osuudet on erä, joka esiintyy sekä virallisessa että oikaistussa taseessa. Tähän erään ei yleensä sisälly oikaisutarpeita. Virallisen taseen sijoitusten loput erät ovat oikaistussa taseessa nimellä muut saamiset ja sijoitukset. Virallisessa taseessa ei näy tarkasteluhetkellä yrityksen tulevina vuosina erääntyviä leasingmaksuja. Leasingmaksut löytyvät merkittynä taseen liitetiedoissa ja oikaistaan taseeseen leasingvastuukanta-eränä. (Niskanen & Niskanen 2003, 74 – 75; Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 102 – 103.)

Sekä virallinen ja oikaistu tase sisältää vaihto-omaisuuden erän. Vaihto-omaisuutta tulee aina arvioida varovasti. Vaihto-omaisuus voi harvoin olla yliarvioitu ja on hyvin vaikeaa kyseenalaista vaihto-omaisuuden arvo tilinpäätösinformaatiossa. Kaikki raaka-aineet ja tarvikkeet välittömästi valmistukseen oikaistaan aineiksi ja tarvikkeiksi. Tuotteet, jotka tilinpäätöshetkellä ovat vielä valmistuksessa, ovat oikaistussa taseessa keskeneräisiä tuotteita ja valmiit tuotteet ovat kaikki myytäväksi tarkoitettut tuotteet, jotka yritys itse on valmistanut. Virallisessa taseessa oleva erä muu vaihto-omaisuus ja ennakkomaksut oikaistaan muuhun vaihto-omaisuuteen. (Niskanen & Niskanen 2003, 75; Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 103.)

Taseen lyhytaikaisia saamisia ovat myyntisaamiset. Myyntisaamiset sisältävät sellaiset saamiset, jotka yritys on hankkinut myymällä tuotteitaan. Myyntisaamisia ei yleensä ole tarpeen oikaista. Mikäli virallisesta taseesta löytyy saamisia saman konsernin yrityksiltä ja omistusyhteyseryksiltä, erotetaan näistä myyntisaamiset ja yhdistetään sisäisiksi myyntisaamiseksi oikaistuu taseeseen. Loput erät yhdistetään muihin sisäisiin saamiin. Oikaistussa taseessa on seuraavaksi muut saamiset. Yrityksen kirjatessa kurssitappioita tai kuluina olevia eläkevastuita, poistetaan nämä sekä siirtosaamisista että omasta pääomasta. Vastaavaa-puolen viimeisenä oikaistuna eränä ovat rahat ja arvopaperit, johon on yhdistetty arvopaperit sekä raha ja pankkisaamiset virallisesta taseesta. (Niskanen & Niskanen 2003, 76.)

Taseen vastattavaa-puoli alkaa omalla pääomalla. Virallisesta taseesta saadut erät osake- tai muu peruspääoma sekä ylikurssirahasto ja arvonorotusrahassto eivät vaadi oikaisua ja voidaan siirtää suoraan oikaistuu taseeseen. Oikaistun taseen muut rahastot-erä sisältää sellaisia rahastoja, joilla voidaan korottaa osakepääomaa niin, että saadaan katettua mahdollinen tappio. Voitot ja tappiot virallisessa taseessa aikaisemmista tilikausista kirjataan kertyneeksi voittovaraksi, eikä tämä erä ole oikaisun tarpeessa. Tilikauden tulos on erä, joka kertoo virallisen tilinpäätöksen mukaisen voiton tai tappion. Tätä erää on syytä oikaista, mikäli yritys on maksanut kuluvalta tilikaudelta osinkoa ennakoon. Tällöin lisätään helpoiten vain osingonjako voittovaroihin. Virallisessa taseessa omana eränä esiintyvät pääomalainat kuuluvat oikaistun taseen omaan pääomaan. Liitetiedoista pitää tarkistaa pääomalainan korko, koska myös se lasketaan korollisena velkana edel-

lyttäen, että se on suuruudeltaan oleellinen. (Niskanen & Niskanen 2003, 77 – 79; Salmi 2012, 155; Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 103.)

Verotuksen poistoista ja suunnitelman mukaisista poistoista johtuvasta erotuksesta syntyy poistoeroja. Käytännössä tätä ei tarvitse oikaista, paitsi tarvittaessa konsernitilinpäätöksissä. Kaikki investointivaraukset ja toimintavaraukset näkyvät oikaistussa taseessa vapaaehtoisina varauksina, ja näiden oikaisutarve on samanlainen kuin poistoerojen. Aiemmin tekstissä mainitut oikaistut erät, joita on vähennetty omasta pääomasta, kirjataan oikaistun taseen oman pääoman oikaisuihin. Tällaiset erät ovat esimerkiksi perustamismenot, tutkimusmenot, kurssitappiot ja epävarmat saamiset. (Niskanen & Niskanen 2003, 79 – 80; Salminen 2012, 155; Salminen & Rekola-Nieminen 2005, 103.)

Oikaistun taseen vieraasta pääomasta voidaan havaita muutama poikkeama virallisesta taseesta. Tähän kuuluu, paitsi kaikki pitkä- ja lyhytaikainen vieras pääoma, myös aiemmin mainitut leasingvastuukanta sekä pakolliset varaukset. Pitkäaikaiseksi vieraaksi pääomaksi lasketaan kaikki sellainen velka, joka erääntyy vuoden jälkeen. Oikaistun taseen vieraan pääoman seuraava erä on lainat rahoituslaitoksilta. Tämä erä sisältää saman erän virallisesta taseesta sekä joukkovelkakirjalainat että vaihtovelkakirjalainat. Mikäli yrityksellä on ulkomaan kurssitappioita aktivoituna tilinpäätöksen siirtosaamisissa, tulee ne oikaista siten, että kurssitappiot poistetaan siirtosaamisista ja omasta pääomasta. Muuten tällä erällä ei ole oikaisutarpeita. (Niskanen & Niskanen 2003, 80.)

Oikaistun taseen seuraava erä on eläkelainat. Tämä erä syntyy, mikäli yrityksellä on eläkevuutusmaksuista syntyneitä velkoja. Tätä erää ei tarvitse oikaista. Maksut, jotka yritys on saanut ennen myydyn tuotteen toimittamista asiakkaalle, kirjataan saatuihin ennakkoihin. Seuraava erä oikaistussa taseessa on sisäiset velat. Tähän sisältyvät kaikki velat konsernin yritykselle tai omistusyhteisy yrityksille. Virallisessa taseessa esiintyvät ostovelat, rahoitusvekselit, muut velat ja siirtovelat esitetään oikaistussa taseessa muissa pitkäaikaisissa veloissa. Mikäli yrityksellä on menoja, joihin on sitoutunut pääomaa, mutta joista ei ole tulonodotuksia, kirjataan ne oikaistun taseen pakollisiin varauksiin. (Niskanen & Niskanen 2003, 81 – 81.)

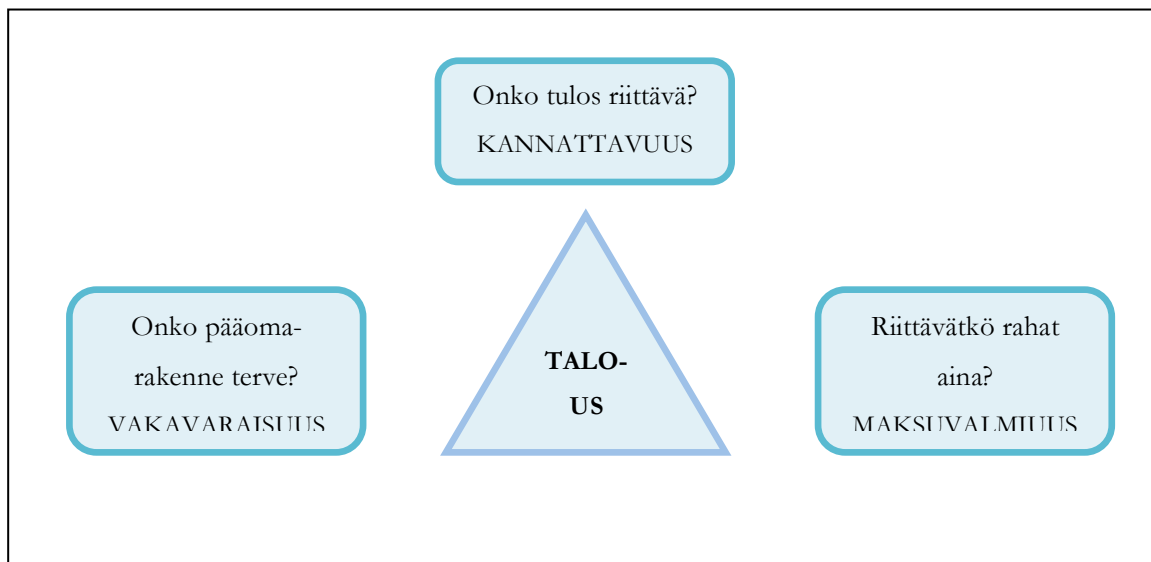
Pitkäaikaisen vieraan pääoman vastakohta on lyhytaikainen vieras pääoma. Velka laske-
taan lyhytaikaiseen silloin, kun se erääntyy vuoden sisällä. Oikaistun taseen lyhytaikai-
nen vieras pääoma alkaa korollisella lyhyellä velalla. Tähän lasketaan virallisessa taseessa
olevat erät, kuten lainat rahoituslaitoksilta, joukkovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat,
eläkelainat, rahoitusvekselit sekä korollinen osuus muista lainoista. Lyhytaikaisen vie-
raan pääoman saadut ennakot ovat samanlaisia kuin pitkäaikaisen vieraan pääoman.
Ostovelat pitävät sisällään kaikki sellaiset lyhytaikaiset velat tilanteessa, jossa yritys on jo
saanut tilaamansa tuotteet, muttei ole vielä suorittanut maksua niistä. Oikaistussa ta-
seessa on myös sisäisten ostovelkojen erä. Tähän kirjataan ostovelkojen osuus sisäisistä
veloista konsernin yritysten sisällä tai omistusyhteisyrittäyksiltä. Loppuosa veloista kirja-
taan muihin sisäisiin velkoihin. Virallisessa taseessa olevat muiden velkojen korottomat
velat ja siirtovelat oikaistaan taseessa muihin korottomiin lyhytaikaisiin velkoihin. Tätä
erää on tarpeen oikaista, mikäli yritys on maksanut ennakkoon osinkoa. Tällöin se tulee
kirjata takaisin voittovaroihin. (Niskanen & Niskanen 2003, 82.)

Taseen oikaisu voi olla paljon hankalampaa kuin tuloslaskelman oikaisu, koska tase
käsittelee enimmäkseen tulevaisuudessa saatavia tuloja. Oikaistun taseen merkittävin
asia on sen sisältämät leasingvastuut, jotka myös huomataan kasvaneessa taseen loppu-
summassa. Oikaistussa taseessa ryhmitellään ja järjestellään virallisen taseen eriä uudel-
leen. Muistettava kuitenkin on, että tunnuslukulaskelmat vaativat lyhyt- ja pitkäaikaisten
velkojen erittelyä. Mikäli velkoja ei ole eritelty liitetiedoissa, tulee ne jakaa arvionvarai-
sesti. Oikaistun taseen kaava esitetään liitteessä 4. (Niskanen & Niskanen 2003, 83;
Salmi 2012, 157.)

3.2 Tunnuslukuanalyysi

Tunnuslukuanalyysin pääideana on saada kaikki tilinpäätöksestä saatu informaatio yh-
teen tiiviiseen koontiin. Tämä analyysimuoto on myös se kaikkein suppein ja yksinker-
taisin. Vaikka se on suppea, niin tunnuslukuanalyysi voidaan myös katsoa osana suu-
rempaa analyysimuotoa kuten tilinpäätösanalyysiä, tai asiaa voidaan katsoa siten, että se
on jonkin varsinaisen analyysin tiivistetty versio. Tunnusluvut lasketaan oikaistusta tu-
loslaskelmasta ja taseesta sekä rahavirtalaskelmasta. Useimmiten nämä tunnusluvut ovat
juuri suhdelukuja. Näiden tunnuslukujen avulla esitetään yrityksen taloudellista tilannet-

ta ja pyritään tekemään johtopäätöksiä yrityksen toimintaedellytyksistä. Tunnuslukujen avulla muun muassa yritysten vertailu helpottuu. Tunnuslukujen avulla voidaan vertailla yhtä hyvin suuria kuin pieniä yrityksiä, samoin eri mittaisia toimintakausia. (Niskanen & Niskanen 2003, 9 – 20.)

Kuvio 2 Tunnusluvut ja talouden kokonaisuus

Yllä olevassa kuvassa on hahmotettu yrityksen talous, ja tunnuslukuanalyysiä tehdessä tulee tarkastella tasapainoisesti jokaista osaa ja käyttää niitä tunnuslukuja, jotka ovat kulloinkin tarkoituksenmukaisia. Tässä opinnäytetyössä halutaan selvittää millainen toimeksiantajan taloudellinen kehitys on ollut viimeisen kolmen vuoden aikana sekä myös pohtia mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Seuraavaksi tarkastellaan kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnuslukuja, jotka sopivat tähän tunnusluku-analyysiin. (Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 107 – 108.)

3.2.1 Kannattavuus

Kannattavuus on yksi liiketoiminnan ja yritystalouden tärkeimmistä kulmakivistä. Kannattavuus tarkoittaa sitä, että yritys kykenee saavuttamaan enemmän tuottoa kuin tuot- tojen hankkimiseksi on kertynyt menoja tarkastelujakson aikana. Yksinkertaistettuna tämä tarkoittaa sitä, että yritys saa sisään enemmän rahaa kuin mitä sieltä menee ulos. Yritysten tuloksiin vaikuttavat muun muassa investoinnit ja talouden suhdannevaihtelut ja siksi kannattavuus usein määritellään tulontuottamiskyvyksi pitkälle aikavälille.

Puhuttaessa absoluuttisesta kannattavuudesta tarkoitetaan erotusta, joka syntyy tilikauden tuottojen ja kulujen välillä eli euromääräinen tulos. Kun absoluuttinen kannattavuus jaetaan jollakin taseen pääomaerällä, syntyy suhteellisia kannattavuusmittareita. Hyvin tavallista on suhteuttaa absoluuttinen kannattavuus liikevaihtoon. Absoluuttiset mittarit ovat tulleet tutuksi jo tuloslaskelman oikaisun välitulosten muodossa eli käyttökate, liiketulos ja tulos ennen veroja.

Käyttökate = Liiketoiminnan välittömät tuotot – liiketoiminnan välittömät kulut

Liiketulos = Käyttökate – suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset

Tulos ennen veroja = Liiketulos - rahoituserät

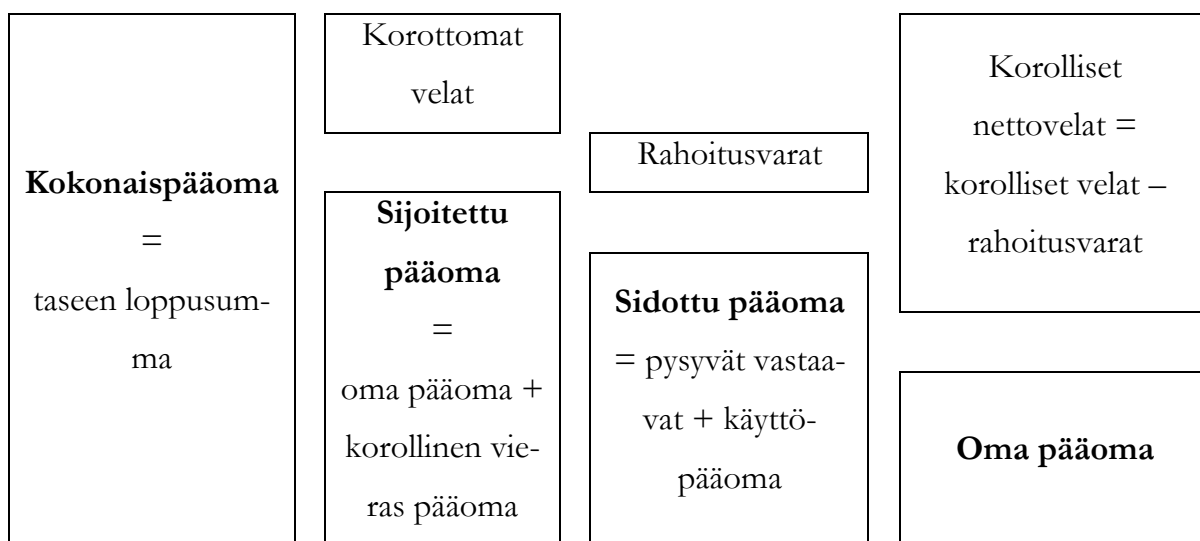
Liiketoiminnan tuotot suhteutettuna sen sitoman pääoman määrään voidaan laskea yrityksen kannattavuus. Mikäli tulosta halutaan vielä tarkentaa jostain näkökulmasta, voidaan tuotot yksinkertaisesti jakaa haluamalla pääomalajilla, kuten oma tai sijoitettu pääoma. Kannattavuuden mittaamisen pelkästään yhden tilikauden avulla ei tuo samaa informaatiota kuin mittaaminen pitkältä aikaväliltä. Vertailtaessa useamman tilikauden tunnuslukuja saadaan kannattavuuden kehityksestä informatiivisempi analyysi. Tunnusluvun laskeminen yhdelle tilikaudelle ei ole väärin, koska se antaa kuitenkin luotettavan arvioinnin yrityksen kannattavuudesta. Yrityksen johdon, erityisesti toimitusjohtajan on syytä olla jatkuvasti tietoinen yrityksen kannattavuuden kehityksestä. (Kallunki & Kytönen 2007, 74; Vilkkumaa 2010, 44.)

Tunnusluku, joka soveltuu hyvin yksittäisen yrityksen kehityksen seuraamiseen, mutta myös samaan toimialaan kuuluvien yritysten vertailuun, on liiketulosprosentti. Liiketulosprosentti on esimerkki aiemmin mainitusta suhteellisen kannattavuuden mittarista. Yritystutkimusneuvottelukunta on antanut ohjeelliset arvot siitä missä rajoissa liiketulosprosentti tulee olla. Liiketulosprosentti on kuitenkin tunnusluku, joka on riippuvainen yrityksen toimialasta ja toiminnasta. Esimerkiksi työvoimavaltaisen, konsultointia harjoittava liiketulosprosentti on todennäköisesti parempi kuin pääomavaltaisen tukku- tai vähittäiskaupan liiketulosprosentti. Yritystutkimusneuvottelukunta pitää yli 10 %

liiketulosta hyvänä, 5 – 10 % tyydyttävänä ja alle 5 % heikkona. Eräissä tapauksissa yrityksillä, joilla on suuri varasto voidaan 2 – 3 % pitää tyydyttävänä. (Corporate Analysis 2013, 69; Niskanen & Niskanen 2003, 112 – 113; Salmi 2012, 167 - 168.)

$$\text{Liiketalosprosentti} = \frac{\text{Liiketulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

Yritystä ei voi perustaa ilman rahoitusta ja myös liiketoiminnan harjoittaminen edellyttää jatkuvaa rahoitusta. Liiketoiminta rahoitetaan pääomalla, joka voi olla omaa pääomaa tai vierasta pääomaa. Liiketoiminnan jättäessä tulosta pääoman sijoittajille korvausena maksetusta sijoitetusta pääomasta kutsutaan pääoman tuotoksi. Pääoman laskukaava ja tulkinta on kiinni siitä, mitä pääomaa käytetään laskelmissa. Eri pääomakäsitteiden muodostuminen on havainnollistettu alla olevassa kuvassa. (Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 111 – 112.)

Kuvio 3 Eri pääomakäsitteet

Sijoitetun pääoman tuotto prosentti (return on investment, ROI) on yksi käytetyimmistä kannattavuuden tunnusluvuista. Sillä halutaan laskea, paljonko tuottoa yritys on kyennyt antamaan siihen sijoitetulle pääomalle. Sijoitettu pääoma koostuu, kuten kuvio 3 kertoo, omasta pääomasta ja korollisesta vieraasta pääomasta. Keskimääräisellä pääomalla tarkoitetaan kauden alussa ja lopussa olevan pääoman keskiarvo. (Corporate Ana-

lysis 2013, 72 – 73; Kallunki & Kytönen 2007, 74 – 76; Niskanen & Niskanen 2003, 115; Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 114.)

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto prosentti} = \frac{\text{Nettotulos+rahoituskulut+verot (12kk)}}{\text{Sijoitettu pääoma (keskimäärin)}} \times 100$$

Sijoitetun pääoman tuotto prosentille voidaan antaa seuraava ohjearvo:

15 % tai yli	hyvä
5 – 14 %	tydyttävä
5 % tai alle	heikko

Hyvä asia sijoitetussa pääomaprozentissa on se, että se ei ole yrityksestä tai toimialasta riippuvainen. (Salmi 2012, 179.)

Oma pääoma kertoo omistajien sijoitusten suuruudesta ja täten oman pääoman tuotto (return on equity, ROE) on omistajien kiinnostuksen kohde. Tunnusluku lasketaan jakamalla nettotulos tilikauden keskimääräisellä oikaistulla omalla pääomalla. Vähentämällä rahoituskulut ja verot liikevoitosta saadaan nettotulos. Edellä mainitut erät vähennetään, koska ne eivät kuulu oman pääoman sijoittajien saamiin tuottoihin. Tämä tunnusluku kertoo paljonko tuottoa liiketoiminta tuottaa sijoitetulle omalle pääomalle tarkastelutilikaudelta. Yritystutkimusneuvottelukunta on tehnyt suuntaa antavan asteikon myös tälle tunnusluvulle. (Corporate Analysis 2013, 74; Kallunki & Kytönen 2007, 77 – 78; Niskanen & Niskanen 2003, 116; Salmi 2012, 183; Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 116.)

20 % tai yli	hyvä
10 – 20 %	tydyttävä
10 % tai alle	heikko

Oman pääoman tuotto prosenttien laskentatapa on seuraavanlainen:

$$\text{Oman pääoman tuotto prosentti} = \frac{\text{Nettotulos (12kk)}}{\text{Oikaistu oma pääoma (keskimäärin)}} \times 100$$

Oman pääoman tuotto prosenttia laskiessa kannattaa muistaa yrityksen velan määrän vaikutus tuloksen kasvuun tai heikkenemiseen. Vieraan pääoman runsas käyttö kasvat-

taa oman pääoman tuottoa hyvinä aikoina mutta huonoina aikoina se taas heikentää sitä. Yrityksen lisätessä vierasta pääomaa kasvaa samalla nettotulos, sillä vieraalla pääomalla rahoitetut investoinnit lisäävät nettotulosta. Tällainen toiminta saattaa sisältää suuren riskin ja kutsutaankin usein vipuvaikutukseksi. (Kallunki & Kytönen 2007, 78.)

3.2.2 Maksuvalmius

Maksuvalmius, jota kutsutaan myös nimikkeellä likviditeetti, viittaa liiketoiminnan kykyyn selviytyä lyhytaikaisista maksusitoumuksista mahdollisimman edullisesti. Edullinen tapa maksujen suorittamisessa on hyödyntää käteisalennukset, välttää viivästyskorkoja sekä ylläpitää hyvä maine maksajana. Lyhytaikaiseksi maksusitoumuksiksi katsotaan sellainen velka, joka on maksettava 12 kuukauden sisällä. Harvemmin veloilla on vuoden maksuaika, useimmiten vain muutamasta päivästä muutamaa kuukauteen. Tämän takia on erittäin tärkeää, että yrityksillä on riittävästi likvidejä varoja maksaa juoksevia menoja. Likvideiksi varoiksi lasketaan kaikki käteinen raha ja sellainen omaisuus, joka on nopeasti, alhaisin kustannuksin ja mahdollisimman riskittömästi muutettavissa käteiseksi. Heikon maksuvalmiuden seurauksena on usein korko velalle, ja silloin yritykselle tulee lisää maksettavaa. Liiallinen maksuvalmius taas sitoo turhaan rahaa kassareserveihin eikä näin tuota yhtään tulosta. (Corporate Analysis 2013, 81; Kallunki & Kytönen 2007, 84; Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 129 – 130.)

Maksuvalmiutta voi tarkastella staattisesta eli välittömästä maksuvalmiuden näkökulmasta. Staattisen maksuvalmiuden tarkastelun tarkoitus on selvittää nopeimmin maksettaviksi tulevien velkojen suhde niiden maksamiseen käytettävissä oleviin varoihin. Tällöin maksuvalmiutta tarkastellaan vain määrättyinä hetkenä, tavallisemmin tilinpäätöspäivänä. Koska maksuvalmiutta tarkastellaan vain yhtenä päivänä, pitää muistaa, että tase elää ja kaikki saamiset ja varat muuttuvat jatkuvasti. (Salmi 2012, 199 – 200.)

Staattista maksuvalmiutta on mahdollista mitata Quick ration ja Current ration avulla. Mitä enemmän yrityksellä on rahaa tai rahaksi muutettavaa omaisuutta suhteessa lyhytaikaiseen velkaan, sitä parempi yrityksen maksuvalmius on. Quick ratiosa luodaan arvoa vain rahoitusomaisuudelle. Tilanteessa, jossa jouduttaisiin lopettamaan liiketoiminta ja myydä se, voi käydä niin, että vaihto-omaisuuden markkina-arvo ei vastaa kirjan-

pidollista arvoa. Tästä syystä rahoitusomaisuus on tärkeässä roolissa Quick ratioa laskiessa, koska esimerkiksi velkojat eivät voi luottaa vaihto-omaisuuden myyntituottojen kattavan kokonaan lyhytaikaisia velkoja. (Kallunki & Kytönen 2007, 85 – 86.)

Lyhyesti voidaan sanoa, että Quick ratio mittaa miten yritys onnistuu maksamaan lyhytaikaisen velkansa käyttämällä ainoastaan rahoitusomaisuuttaan ja sen ajatellaan mittaavan maksuvalmiutta myynnin jälkeen. Quick ratiolle on myös asetettu vertailuarvioita, jotka helpottavat analysointia.

yli 1	hyvä
0,5 – 1	tydyttävä
alle 0,5	heikko

Rahoitusomaisuuden kasvaessa paranee samalla maksuvalmius ja lyhytaikaisen vieraan pääoman tarve vähenee, minkä tuloksena on parempi Quick ratio arvo. Quick ratio lasketaan alla olevan kaavan avulla. (Corporate Analysis 2013, 81.)

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Vaihtuvat vastaavat} - \text{Vaihto-omaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}}$$

Laskettaessa Current ratiota huomataan sen poikkeavan hieman Quick ratiosta siten, että lyhytaikaisten saamisten laskennassa tunnusluvun osoittajaan sisältyy myös vaihto-omaisuus. Toisaalta tässä ei myöskään vähennetä saatuja ennakoita nimittäjässä. Analysoitaessa Current ratio kuvaa selvästi pidempää perspektiiviä kuin Quick ratio. Current ratiota laskentaan sisältyy tieto siitä, että vaihto-omaisuus voidaan myös käyttää velkojen maksamiseen. Yleensä vaihto-omaisuuden tiedetään olevan realisoitavissa kohtuullisen ajan kuluessa sen jälkeen, kun esimerkiksi toimintaa ollaan lopettamassa. Current ratiota arvioidessa voi käyttää seuraavia vertailuarvioita.

yli 2	hyvä
1 – 2	tydyttävä
alle 1	heikko

Current ratiota laskentakaava:

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Vaihtuvat vastaavat}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

Tätä tunnuslukua tulkitessa pitää aina muistaa vaihto-omaisuuden arvoon sisältyvä epävarmuus. Vaihto-omaisuuden realisointi liiketoiminnan loppuessa voi joskus olla helppoa ja näin kyetään maksamaan velat velkojille, mutta aina ei näin tapahdu. Current Ratio on myös vähittäis- ja tukkukauppaa harjoittaville yrityksille käyttökelpoinen tunnusluku, koska niiden varasto on yleensä suurempi kuin muilla toimialoilla yleensä. Current ratio on hyvä tunnusluku käyttää yhdessä Quick ration kanssa, jotta saadaan realistisempi arvio yrityksen välittömästä maksuvalmiudesta. (Corporate Analysis 2013, 82; Kallunki & Kytönen 2007, 87; Salmi 2012, 202 – 203.)

3.2.3 Vakavaraisuus

Vakavaraisuus tunnetaan myös nimellä rahoitusrakenne tai velkaisuus. Vakavaraisuus tarkastelee oman ja vieraan pääoman osuutta koko pääomasta. Yritys on hyvässä tilanteessa, kun sen oman pääoman määrä on riittävän suuri verrattuna yrityksen koko käytössä olevaan pääomaan. Oman pääoman ollessa suuri, viestii se siitä, että omistajat uskovat yritykseensä ja uskaltavat laittaa siihen rahaa. Liian suuri vieras pääoma voi huonoina taloudellisina aikoina ajaa yrityksen vararikkaan, jos tuotot ovat huonot ja samalla vieraan pääoman korot korkealla. Vakavaraisella yrityksellä on enemmän pelivaraa eri tilanteissa ja se kykenee tekemään itsenäisiä ratkaisuja riippumatta vieraan pääoman rahoittajista. (Kallunki & Kytönen 2007, 80; Vilkkumaa 2010, 50.)

Tavallisin tunnusluku vakavaraisuuden laskentaan on omavaraisuusaste. Omavaraisuusaste mittaa yrityksen omistajien omien varojen osuutta kokonaisrahoituksesta. Mitä enemmän omistajat ovat sijoittaneet pääomaa, sitä paremmin he kykenevät huolehtimaan vieraan pääoman maksuista. Vakavaraisuudelle on myös olemassa ohjearvoja ja voidaan toteaa, että mitä korkeampi arvo on sitä vakavaraisempi on yritys. (Kallunki & Kytönen 2007, 80 – 81.)

yli 40 %	hyvä
20 – 40 %	tydyttävä
alle 20 %	heikko

Omavaraisuusasteen soveltamismahdollisuus on erittäin laaja koska se on toimialasta riippumaton. Tunnuslukua voi hyvin käyttää sekä eri yritysten että eri toimialojen vertailussa. Mikäli yrityksellä on paljon omaa pääomaa ovat tuottovaatimukset usein korkeammat ja siten yrityksen rahoitus saattaa olla kalliimpaa verrattuna vieraan pääoman käyttöön. Yritys voi esimerkiksi valmistautua tulevaisuuden investointeihin lisäämällä omaa pääomaa. Toisaalta yritykset voivat suosia riskittömyyttä ja hyödyntää osinkoja. (Salmi 2012, 188; Vilkkumaa 2010, 50.)

Omavaraisuusasteen laskemiseen käytetään seuraava kaavaa:

$$\text{Omavaraisuusaste (\%)} = \frac{\text{Oikaistu oma pääoma}}{\text{Oikaistu taseen loppusumma - Saadut ennakot}} \times 100$$

Omavaraisuusasteelle on toinen saman tyyppinen, mutta tarkempi vakavaraisuuden laskentakaavio, eli velkaantumisaste (nettogearing). Nettogearingissä on kyseessä sidotun pääoman rakenne, eli korollisen nettovelan ja oman pääoman suhde. Nettogearingille voidaan asettaa seuraavat vertailuarvot.

alle 50 %	hyvä
51 – 100 %	tydyttävä
yli 100 %	heikko

Velkaantumisasteen laskemiseen käytetään seuraavaa kaaviota:

$$\text{Nettogearing (\%)} = \frac{\text{Korollinen vieras pääoma - rahavarat}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$$

Nettogearingin ylittäessä 100 % kertoo se yrityksen liiallisesta velkaantumisesta. (Salmi 2012, 189; Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 125.)

3.3 Prosenttilukumuotoinen analyysi

Haluttaessa kokonaiskuvan yrityksen taloudesta, hyvä tapa on tarkastella tilinpäätöksen eriä. Yhdestä erästä tai luvusta ei kuitenkaan saada tarpeeksi tietoa, joten on suotavaa verrata lukuja joko aikaisempiin vuosiin tai saman vuoden muihin eriin. Yrityksen tilin-

päätöksen erien analysointiin on kaksi hyvää tapaa. Prosenttilukumuotoisessa tilinpäätöksessä suhteutetaan tuloslaskelman erät liikevaihtoon ja taseen erät taseen loppusummaan. Prosenttilukumuotoinen analyysi on oiva keino vertailla yrityksen kustannuserien kehitystä suhteessa liikevaihtoon. Näin myös erikokoisten yritysten kustannus- ja taserakenteet ovat helposti vertailtavissa. (Niskanen & Niskanen 2003, 87.)

Tilinpäätöksen erät esitetään prosentteina ja saadaan siten helposti selville esimerkiksi kuinka suuri kustannusten osuus on liikevaihdosta tai myyntisaamisten osuus taseen loppusummasta. Koska tästä analyysimuodosta ei voida päätellä absoluuttista kasvua tai pienennystä, kannattaa myös muistaa, että jonkun erän suuri kasvu tai pienennys voi merkittävästi muuttaa muiden erien prosentuaalista osuutta, vaikka ne eivät absoluuttisesti olisikaan muuttuneet. Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös antaa analysoijalle arvokasta tietoa tuloslaskelman ja taseen rakenteesta sekä myös tietoa siitä miten erät ovat vuosien varrella muuttuneet. Tarkempaa tietoa ja vastauksia muutoksiin voidaan saada tutkimalla tilinpäätöksen liitetiedot ja yritysten vuosikertomukset. (Niskanen & Niskanen 2003, 87 – 90.)

Koska tilinpäätös on ilmaistu prosentuaalisesti, on se kuten aiemmin mainittu, vertailukelpoinen myös muhin yrityksiin. Samalla toimialalla olevien yritysten taloudellista menestymistä, kannattavuutta ja vakavaraisuutta voidaan helposti vertailla näiden suhdelukujen avulla. Mikäli taas yritykset edustavat eri toimialoja, ei ole mielekästä vertailla niiden kulurakenteita tai suhteellista kannattavuutta. Toimialojen välillä kulurakenteet, katteet ja voittoprosentit voivat olla hyvin erilaisia. (Niskanen & Niskanen 2003, 96.)

3.4 Trendianalyysi

Trendianalyysiä käytetään, kun halutaan tarkastella yrityksen kehittymistä tietyllä aikavälillä. Trendianalyysi on kuten prosenttilukumuotoinen analyysi. Trendianalyysi tehdään siten, että laaditaan tietyn aikavälin eräkohtainen prosenttilukumuotoinen tilinpäätös. Käytettävän tilinpäätösmateriaalin varhaisin erä asetetaan arvoksi 100. Seuraavat arvot verrataan perusvuoteen ja tällä tavalla saadaan tietää, montako prosenttia myöhempi havainto on perusvuoden arvosta. (Niskanen & Niskanen 2003, 96.)

Trendianalyysi ja prosenttilukumuotoinen analyysi ovat hyviä käyttää yhdessä, koska ne täydentävät toisiaan. Vaikka ne ovat hyvin samanlaisia ja antavat samankaltaista tietoa, kannattaa huomioida se seikka, että prosenttilukumuotoinen analyysi soveltuu hyvin yritysten keskinäiseen vertailuun, mutta trendianalyysi soveltuu ainoastaan yhden yrityksen peräkkäisten tilinpäätösten vertailuun. (Niskanen & Niskanen 2003, 102.)

3.5 Toiminnan jatkuvuus

Tuoreet ja ajan tasalla olevat tiedot ovat edellytys yrityksen toiminnan jatkumiselle. Tunnuslukuanalyysin valmistamisen jälkeen voi analysoida toiminnan jatkumisen mahdollisuuksia riskianalyysin avulla. Liiketoiminnan jatkuvuuden tarkastelu on tärkeää, koska yritykset ja yritys ympäristöt muuttuvat nopeasti. Yritys, joka tänään vaikuttaa olevan hyvällä pohjalla, voikin huomenna olla ajautumassa kriisiin. (Salmi 2012, 267; Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 183.)

Liiketoiminnan jatkuvuuden analysointia kutsutaan riskiluokitukseksi tai luottokelpoisuuden mittaamiseksi. Riskiluokitus tulee englannin kielen *rating* sanasta ja sitä kutsutaan myös reittaukseksi. Tässä tarkastellaan sitä, miten todennäköistä on, että yritys olisi maksukyvytön tietyn ajan kuluessa. Riskiluokitus voidaan tehdä joko lyhyemmälle tai pidemmälle aikavälille. Mikäli halutaan tarkastella lyhyttä aikaväliä, keskitytetään enemmän kannattavuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukuihin. Jos taas halutaan tarkastella pitempää aikaväliä, niin keskitytetään vakavaraisuuden tunnuslukuihin. Riskiluokituksessa tulee aina muistaa, että tulokset voivat vaihdella arvioijasta riippuen. (Salmi 2012, 267 – 268; Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 183.)

Reittauksen pääideana on antaa yritykselle arvosana, joka mittaa sen toimintaedellytyksiä. Reittauksen arvosana on helppo tulkita eikä siihen tarvita välttämättä tilinpäätöksen suurta osaamista. Reittaus aloitetaan valitsemalla joukko tunnuslukuja, jotka kuvaavat parhaiten tulevaisuutta. Tunnuksluvun arvon perusteella jaetaan ne luokkiin, joko A, B, C tai D. Hyvä arvo sijoittuisi luokkaan A kun taas hyvin huono arvo luokkaan D. Tämän jälkeen jokaiselle luokalle annetaan numeerinen arvo eli pisteitä, A = 100, B = 70, C = 40 ja D = 0. Riippuen siitä, miten merkittävä tunnusluku on, annetaan sille merkitystä vastaavan paino, joka sijoittuu 10 % - 50 % niin, että niiden yhteisarvo on 100 %.

Tunnusluvuille annetut pisteet kerrotaan painotetuilla arvoilla, jolloin saadaan painotetut tunnusluvut. Painotetuiden tunnuslukujen yhteismäärän perusteella voidaankin määrittää reittausluokka. Seuraavassa tarkastellaan reittausluokkaa lainanantajan näkökulmasta. (Salmi 2012, 268 – 270; Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 183 – 184.)

A+ riskitön; ei jatkuvaa tarkkailua, luotot minimimarginaalilla, luotto ilmoitettuun tarkoitukseen.

A pieni riski; pienin riskimarginaali hinnoittelussa, vakuuksilla lisäluottoa, kohtuullisen vapaat luottoajat, tilinpäätösseuranta.

B+ normaali riski; lisäluotto vain vakuuksilla, ei kaikkiin käyttötarkoituksiin luottoa, normaalit luottoajat, tavallinen riskilisa hinnoittelussa, tilinpäätösten ja maksukäyttämisen seuranta.

B- tarkkailtava riski; lisäluottoa vain yrityksen olennaisiin kannattaviin kohteisiin, turvaavat vakuudet, korkea riskimarginaali hinnoille, lyhyet luottoajat, tarkka seuranta.

C- uhkaava riski; riskiä tai vastuita ei kasvateta, pyritään irtautumaan asiakassuhteesta, rahoitussuunnitelma takaisinmaksulle, tehostettu seuranta, kaikkiin poikkeamiin reagoidaan nopeasti.

D akuutti tappion vaara; ei lisävastuita, tarkka ”saattohoitosuunnitelma”.

(Salmi 2012, 270 – 271, Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 185 – 186.)

Seuraava kuvio antaa meille kuvauksen miten yrityksen reittaus tapahtuu.

Tunnusluku	Tunnusluvun arvo	Luokka	Pisteet 0 - 100	Paino %	Painotetut pisteet
Liiketulos-%	1,7 %	C	40	20 %	8 (0,20 x 40)
ROI	7,1 %	B	70	25 %	17,5
Omavaraisuusaste	57 %	A	100	30 %	30
QR	0,75	B	70	50 %	35
Yhteensä				100 %	90,5
Rating-luokka	A				

Kuvio 4 Rating esimerkki

Rating -luokille on annettu seuraavat ohjearvot pisteiden perusteella:

Rating	Pisteet
A+	100 – 96
A	95 – 86
A-	95 – 80
B+	79 – 70
B	69 – 60
B-	59 – 50
C+	49 – 40
C	39 – 30
C-	29 – 20
D	< 20

3.6 Tilinpäätösanalyysin keskeisiä rajoituksia ja ongelmia

Tarkasteltavien tunnuslukujen määrä on niin runsas, että usein tulee vaikeaksi valita parhaiten yrityksen tilaa kuvaava mittari. Tilinpäätöstä analysoitaessa on hyvä muistaa käyttää vain niitä tunnuslukuja, joiden avulla voidaan saada vastaus johonkin tiettyyn kysymykseen. Näin ollen tarkasteltava tunnusluku on tarkoituksenmukainen ja käyttökelpoinen, toisin sanoen tunnusluku on validi. Tilinpäätösanalyysin luonteeseen kuuluu myös se, että siinä käytettävän kirjanpidon aineisto sisältää ainoastaan liiketapahtumia. Näin ollen kaikki osaaminen, liikearvot ja monet muut aineettomat omaisuuslajit eivät välttämättä näy analyysissä. (Atrill & McLaney 2006, 205 – 206; Salmi 2012, 140; Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 92.)

Analyysin on oltava myös luotettava. Puhutaan analyysin reliabiliteetista. Analyysit sallivat paljon harkinnanvaraisuutta, mikä on joskus niiden heikkous. Vaikka tilinpäätösanalyysi voi olla joustava on muistettava, että siinä käytettävät tunnusluvut eivät muutu tai jouta analyysin tekijästä riippuvista syistä. Yhdestä yrityksestä tehdyt analyysit voivat olla hyvin erilaisia riippuen analyysin tekijästä ja analyysin käyttötarkoituksesta. Edelleen merkittäviä eroja voi syntyä käytettäessä ennustelukuja toteumalukujen sijasta. Tilinpäätöksen analysoinnissa on kyse analysoijan tietämyksestä ja luulemisesta. Näiden

kahden tunnistaminen ja erottaminen analyysiä tehdessä on ensiarvoisen tärkeää. (Salmi 2012, 29; 141.)

Analysointiin on olemassa erilaisia työkaluja, joihin syötetään määrättyt tiedot. Työkalu tulostaa valmiit luvut analyysiä varten. Jos analysoija ei tiedä miten luvut on laskettu, on hänen hankalaa tehdä uskottavaa analyysiä, joka usein on ehdoton edellytys hyvien johdopäätösten tekemiselle. Vielä tänä päivänä hyvä apuväline ovat paperi ja kynä tai yksinkertainen laskentataulukko. Analyysiä laadittaessa on myös hyvä tunnistaa mahdollinen tulosmanipulaatio, toisin sanoen se, onko taseeseen varastoitu kuluja odottamaan taloudellisempia aikoja. (Salmi & Rekola-Nieminen, 93.)

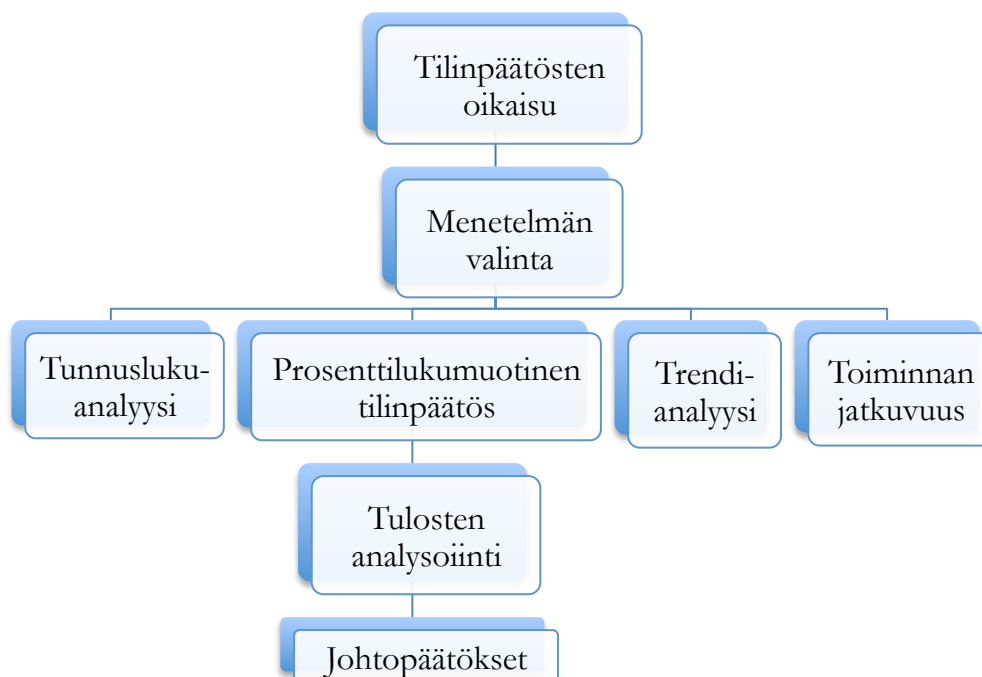
Vaikka tilinpäätös on koottu tapahtuneista asioista, antaa sen analyysi eväitä tulevalle. Yrityksen talouden ollessa kokonaisuudessaan vahva, antaa se yritykselle paljon vaihtoehtoja tulevaisuuden valinnoille. Huonossa tilassa oleva yritystalous herättää kysymyksen siitä, millä tavalla liiketoimintaa tulee jatkaa vai tuleeko sitä ollenkaan jatkaa. Analysoidessa tulee aina pitää mielessä analyysin käyttötarkoitus ja mitä informaatiota siitä haetaan. Analysointi ainoastaan analysoinnin näkökulmasta ei useinkaan ole tarkoituksenmukaista. (Salmi 2012, 141 – 143; Salmi & Rekola-Nieminen 2005, 93.)

4 Toimeksiantajayrityksen tilinpäätösanalyysi

Tämän opinnäytetyön tutkimuksen kohteena ja toimeksiantajana on 1900-luvun puolivälissä toimintansa aloittanut perheyritys. Yrityksen toimintaan kuuluvat koneiden ja laitteiden maahantuonti ja jälleenmyynti. Yritys työllistää kymmenisen henkilöä. Siitä huolimatta, että toimeksiantajayritys ei halua nimeään mainittavan tässä opinnäytetyössä, sisältää opinnäytetyössä esiteltävä analyysi yrityksen oikeita tilinpäätöstietoja.

4.1 Tutkimusmenetelmä ja aineisto

Tässä työssä tutkitaan toimeksiantajan tilinpäätösaineistoa kolmelta peräkkäiseltä vuodelta. Aineistona toimii tarkasteluvuosien allekirjoitettu ja hyväksytty toimintakertomus ja tilinpäätös. Menetelmä kuvataan alla olevan kuvion avulla.

Kuvio 5 Tilinpäätösanalyysi askeleittain

Tilinpäätösanalyysi aloitetaan tilinpäätöksen oikaisulla. Tämän jälkeen valitaan mitkä tunnusluvut ja menetelmät sopivat parhaiten tähän tilinpäätösanalyysiin. Tässä tutkimuksessa tullaan tekemään tunnuslukuanalyysi käyttäen kymmenen eri tunnuslukua. Siinä tehdään myös tekemään toimeksiantoyrityksen tilinpäätöksestä prosenttilukumuotinen tilinpäätös sekä trendianalyysi. Näistä menetelmistä on kerrottu enemmän aiemmissa luvissa, joten niitä ei ole tarpeellista toistaa tässä. Tunnuslukujen laskennan jälkeen seuraavat analysoinnit Lopuksi vedetään johtopäätökset tehtyjen analyysien perusteella.

4.2 Tilinpäätösten oikaisut

Tilinpäätöksen oikaisulla pyritään saamaan eri vuosien tilinpäätökset vertailukelpoisiksi. Mikäli tilinpäätökset ei ole vertailukelpoisia, vähenee niiden informaatioarvo. Jotta informaatioarvo ja vertailukelpoisuus olisi paras mahdollinen, vaatii se myös sen, että oikaistavat tilinpäätökset oikaistaan samoilla oikaisutoimenpiteillä. Tässäkin tapauksessa oikaistaan toimeksiantoyrityksen tilinpäätökset. Huomioitavaa tässä vaiheessa on myös se, että toimeksiantajan vuoden 2011 tilikausi oli poikkeuksellisesti 15 kuukautta, kun muut tarkastelukauden tilikaudet oli 12 kuukautta. Vuoden 2011 tilinpäätös ei siis ole

suoraan vertailukelpoinen. Tästä syystä kyseisen vuoden erät oikaistaan vastaamaan 12 kuukauden tilikautta. (Kallunki & Kytönen 2007, 42; Salmi 2012, 144.)

4.2.1 Tuloslaskelman oikaisut

Ensimmäinen erä toimeksiantajan oikaistussa tuloslaskelmassa on liikevaihto. Liikevaihdolle ei ole oikaisutarpeita ja se voidaan siirtää suoraan oikaistuun tuloslaskelmaan. Liiketoiminnan muut tuotot sisältävät toistuvia hallintopalkkioita, joita ei ole tarpeen oikaista. Näin ollen se voidaan siirtää oikaistuun tuloslaskelmaan.

Seuraavat tuloslaskelman erä on aine- ja tarvikekäyttö. Yritys käyttää virallisessa tuloslaskelmassaan samaa erää, jonka alla on eritelty ostot tilikauden aikana sekä varaston muutos. Tilikausien aikana on käytetty ulkopuolisia palveluita ja tämä erä voidaan siirtää suoraan oikaistuun tuloslaskelmaan. Yrityksen henkilöstökuluihin sisältyy palkat ja palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut, jotka voidaan kaikki siirtää ilman oikaisutarpeita oikaistuun tuloslaskelman henkilöstökulut erään. Muut kulut voidaan myös siirtää oikaistuun tuloslaskelmaan ilman oikaisutarpeita.

Poistot ovat vähennetty suunnitelman mukaisina poistoina ja ne voidaan siirtää suoraan oikaistuun tuloslaskelmaan. Virallisessa tuloslaskelmassa olevat rahoitustuotot ja kulut siirretään oikaistun tuloslaskelman omiin eriin. Nämä erät ovat tuotot osuuksista ja muista sijoituksista, muut korko- ja rahoitustuotot sekä korkokulut ja muut rahoituskulut. Virallisessa tuloslaskelmassa esiintyy vain tilikaudelle kuuluvat tuloverot, joten tämä erä voidaan siirtää suoraan oikaistun tuloslaskelman välittömiin veroihin.

4.2.2 Taseen oikaisut

Taseen oikaisu aloitetaan vastaavaa-puolen pysyvistä vastaavista. Aneettomien hyödykkeiden muut pitkävaikutteiset menot voidaan siirtää oikaistun taseen muut aineettomat hyödykkeet erään. Virallisen taseen aineellisten hyödykkeiden erää ei tarvitse tässä tapauksessa oikaista. Koneet ja kalusto voidaan siirtää suoraan oikaistuun taseeseen. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat sekä muut aineelliset hyödykkeet voidaan yhdistää oikaistun taseen muihin aineellisiin hyödykkeisiin. Sijoitukset ei myöskään ole oikaisun tarpeessa ja näin ne voidaan siirtää suoraan oikaistuun taseeseen. Kuten aikai-

semmin on mainittu, virallinen tase ei tunne liitetiedoissa olevaa leasingvastuu erää. Nämä vastuut kirjataan oikaistuun taseeseen leasingvastuukannan erään.

Seuraavaksi tarkastellaan taseen vastaavaa-puolen vaihtuvat vastaavat. Virallisen taseen vaihto-omaisuuden erät eivät tarvitse oikaisua ja ne voidaan siirtää suoraan oikaistuun taseeseen. Huomioitavaa on, että vaihto-omaisuuden ennakkomaksut kirjataan nimikkeellä muu vaihto-omaisuus. Saamisissa olevat myyntisaamiset voidaan siirtää suoraan oikaistuun taseeseen. Lainasaamiset, muut saamiset ja siirtosaamiset sen sijaan kirjataan oikaistun taseen muut saamiset erään. Nämäkään eivät tarvitse oikaisua. Rahat ja pankkisaamiset siirretään rahat ja rahoitusarvopapereihin.

Taseen oikaisun seuraava kohde on sen vastattavaa-puoli. Virallisen taseen omassa pääomassa esiintyy osakepääoma, joka voidaan siirtää suoraan oikaistuun taseeseen. Seuraava erä on edellisten tilikausien voitto, joka esiintyy oikaistussa taseessa eränä kertyneet voittovarot. Tähän erään ei sisälly muita oikaisutarpeita. Tilikauden voitto tai tappio kirjataan oikaistussa taseessa tilikauden tulos erään. Tässä tapauksessa tämäkään erä ei tarvitse oikaisua.

Seuraavaksi vuorossa on taseen vastattavaa-puolen vieraan pääoman oikaisu. Pitkäaikaiseen vieraan pääoman laskettu lainat rahoituslaitoksilta voidaan siirtää suoraan oikaistuun taseeseen. Tämän jälkeen tulee oikaistuun taseeseen lisätä leasingvastuukanta, joka lisättiin jo aiemmin oikaistun taseen vastaavaa-puolelle. Virallisessa taseessa olevat alle vuoden mittaiset lainat rahoituslaitoksilta, siirretään oikaistun taseen korolliset lyhytaikaiset velat erään. Saaduille ennakoille ja ostovelaille ei ole tässä tapauksessa oikaisutarpeita, joten ne voidaan myös siirtää suoraan oikaistuun taseeseen. Muut velat ja siirtovelat sen sijaan kirjataan oikaistun taseen muihin korottomiin lyhytaikaisiin velkoihin.

4.3 Keskeisimmät tunnusluvut ja analysointi

Tilinpäätösmateriaalin oikaisun jälkeen on seuraavaksi vuorossa tunnuslukuanalyysi. Tunnuslukuanalyysissä esiintyvät kymmenen tunnuslukua on esitelty tämän opinnäytetyön kolmannen kappaleen alakappaleissa. Tunnuslukujen laskentakaavioina on käytet-

ty Corporate Analysis reg. Assoc. (Corporate Analysis 2013, 67 – 83) antamia kaavioita. Tunnuslukuanalyyseissä käytettynä materiaalina on Yritys X Oy:n oikaistu tilinpäätösma-
teriaali vuosilta 2011 – 2013.

4.3.1 Yritystoiminnan kannattavuus

Kannattavuuden tarkastelu aloitetaan absoluuttisilla mittareilla. Nämä olivat siis euro-
määräisiä tuloksia, jotka syntyvät, kun liikevaihdosta vähennetään kuluja. Ensimmäinen
mittari on käyttökate, joka antaa meille kuvan yrityksen varsinaisesta tuloksesta ennen
veroja ja poistoja. Käyttökate kertoo nimensä mukaisesti, paljonko yritykselle jää katet-
ta liikevaihdolle sen jälkeen, kun kaikki toimintakulut on vähennetty. Käyttökatteesta
pitää aina muistaa, että sille ei ole asetettu vertailuarvoja ja se on aina riippuvainen yri-
tyksen toimialasta ja toiminnan luonteesta.

Toimeksiantajan käyttökate oli seuraavanlainen vuosina 2011 – 2013.

Käyttökate (EBITDA)		
2011	2012	2013
545 324,55 €	299 284,84 €	3604, 13 €

Tässä huomataan, että yrityksen varsinaisen tulos on laskenut vuodesta 2011 vuoteen
2013. Tarkastelemalla oikaistun tuloslaskelman eriä huomataan, että liikevaihto oli
vuonna 2012 suurempi kuin vuonna 2011 ja samaan aikaan liiketoiminnan muut tuotot
olivat vuonna 2012 paljon pienemmät kuin edellisellä vuonna. Tämä johtuu siitä, että
vuonna 2011 näkyi selkeänä laitetoimittajan maksama vahingonkorvaus. Vahingonkor-
vaus on pidetty oikaistussa tuloslaskelmassa, koska oikeuskiistasta syntyneet kulut ja
tuotot on kirjattu useammalle vuodelle yrityksen kirjanpitoon. Näillä tiedoilla voidaan
katsoa, että vuoden 2012 käyttökate on kuitenkin kohtalaisen hyvä, koska ilman mak-
settua vahingonkorvausta olisi tilanne ollut toinen. Kahden ensimmäisen tarkastelu-
vuoden aikana oli kuitenkin ehtinyt tapahtua paljon. Liiketoiminnan muut kulut olivat
vähentyneet yli 30 % verrattuna vuoteen 2011. Henkilökulut olivat myös vähentyneet
vuonna 2012 ja samaan aikaan aine- ja tarvikkeiden ja ulkopuolisten palveluiden määrä
oli kasvanut.

Vuonna 2013 liikevaihto oli laskenut noin 27 % verrattuna edelliseen vuoteen. Heikkomman tuloksen myötä, myös toimintakuluja on pyritty karsimaan. Näin ensi silmäyksellä aine- ja tarvikekäytön määrä vuonna 2013 vaikuttaa laskeneen huomattavasti vuodesta 2012, mutta suhteuttamalla nämä luvut saman vuoden liikevaihtoon, huomataan ettei kovin paljon muutosta ole tapahtunut. Suurin syy huonontuneeseen käyttökatteeseen on, että toimintakulut ovat pysyneet suhteellisen samoina koko ajan samalla kun liikevaihto ja tuotot ovat pienentyneet.

Seuraavaksi tarkastellaan yrityksen liiketulosta. Virallisessa tuloslaskelmassa liiketulos on ensimmäinen välitulos, mutta oikaistussa tuloslaskelmassa se on toisena välituloksena. Liiketulos kertoo paljonko yritys on tehnyt tulosta poistojen jälkeen, mutta ennen veroja.

Toimeksiantajan liiketulos oli seuraavanlainen vuosina 2011 – 2013.

Liiketulos (EBIT)		
2011	2012	2013
521 780,04 €	267 074,00 €	-34 675,12 €

Yrityksen liiketulos seuraa samanlaista kaava kuin käyttökatte, eli huononee vuosi vuodelta. Tässä tulee myös huomioida, että vuonna 2011 yritykselle maksettu osa vahingonkorvauksesta parantaa tulosta. Aiemmin mainittu syy huonontuneeseen käyttökatteeseen pätee myös tässä, eli kulut ovat pysyneet saman suuruisina, vaikka tulos on heikentynyt. Myös tässä tapauksessa ovat poistot ja arvonalennusten määrä kasvanut vuosi vuodelta, mikä myös näkyy liiketuloksessa.

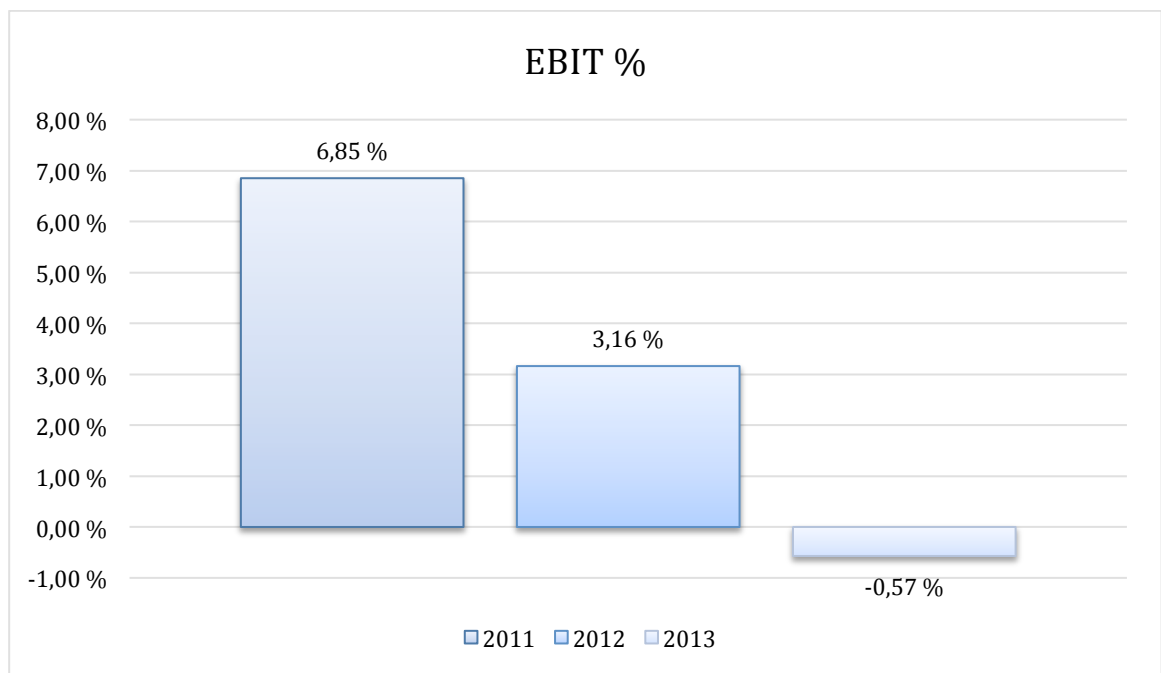
Seuraavaksi tarkastellaan yrityksen tulosta ennen veroja. Kuten aiemmin on mainittu, tulos ennen veroja antaa tiedon yrityksen tuloksesta rahoitustuottojen ja kulujen jälkeen, mutta ennen veroja. Tätä tulosta voidaan myös kutsua yrityksen bruttotulokseksi.

Toimeksiantajan tulos ennen veroja oli seuraavanlainen vuosina 2011 – 2013.

Tulos ennen veroja (PTP)		
2011	2012	2013
473 463,05 €	263 763,46 €	34 682,83 €

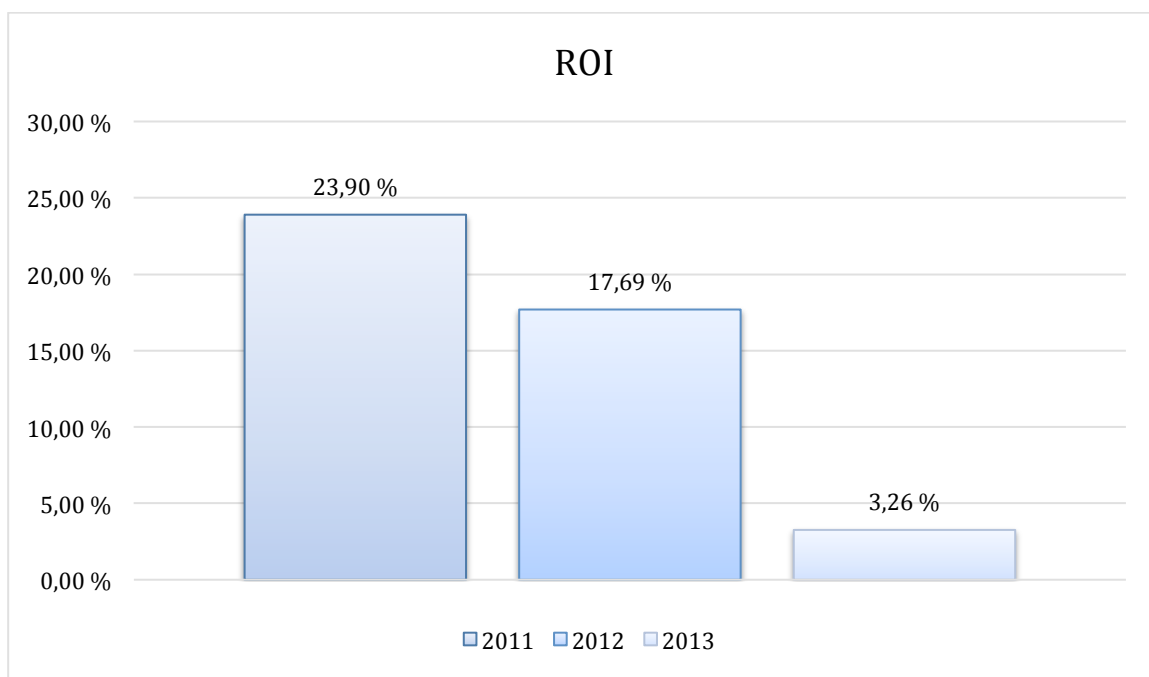
Tarkasteluvuosina tuotot osuuksista ja muista sijoituksista ovat pysyneet samalla tasolla ja eivät tästä syystä vaikuta merkittävästi tulokseen ennen veroja. Muut korko- ja rahoitustuotot sen sijaan ovat kasvaneet yli 70 000,00 € kolmessa vuodessa ja sen seurauksena tulos ennen veroja vuonna 2013 jää positiiviselle puolelle. Korkokulut ja muut rahoituskulut ovat taas kasvaneet hieman vuodesta 2011 vuoteen 2012, mutta vuonna 2013 nämä kulut olivat pienemmät kuin edellisellä vuotena. Tämä myös osaltaan vaikutti siihen, että tulos ennen veroja vuonna 2013 pysyi positiivisena.

Absoluuttisten mittareiden jälkeen käytetään seuraavaksi suhteellisia mittareita. Ensimmäinen suhteellinen mittari on liiketulosprosentti. Liiketulosprosentti saadaan suhteuttamalla liiketulos liikevaihtoon. Liiketulosprosentista voidaan sanoa, että korkeampi tulos kertoo vahvemmassa pääomassa. Mikäli liiketulosprosentti on negatiivinen, kertoo se sen, että yrityksen liiketoiminta on vaikeuksissa. Toimeksiantajan liiketulosprosentti oli seuraavanlainen vuosina 2011 – 2013.

Tässä voidaan havaita samansuuntainen kehitys kuin absoluuttisissa tunnusluvuissa. Eli tulos heikkenee vuosi vuodelta. Yrityksellä on suhteellisen paljon varastoon sidottua pääomaa, joten aiemmin esitetyn perusteella voidaan todeta, että vuoden 2011 liikutulosprosentti oli erittäin hyvä sen ollessa 6,85. Vaikka vuoden 2012 liikutulos oli edellistä vuotta heikompi ja liiketoiminnan tuotot yhteensä enemmän kuin edellisenä vuotena, voidaan sitä pitää vähintään tyydyttävänä. Vuonna 2013 liikutulosprosentti jäi negatiiviseksi.

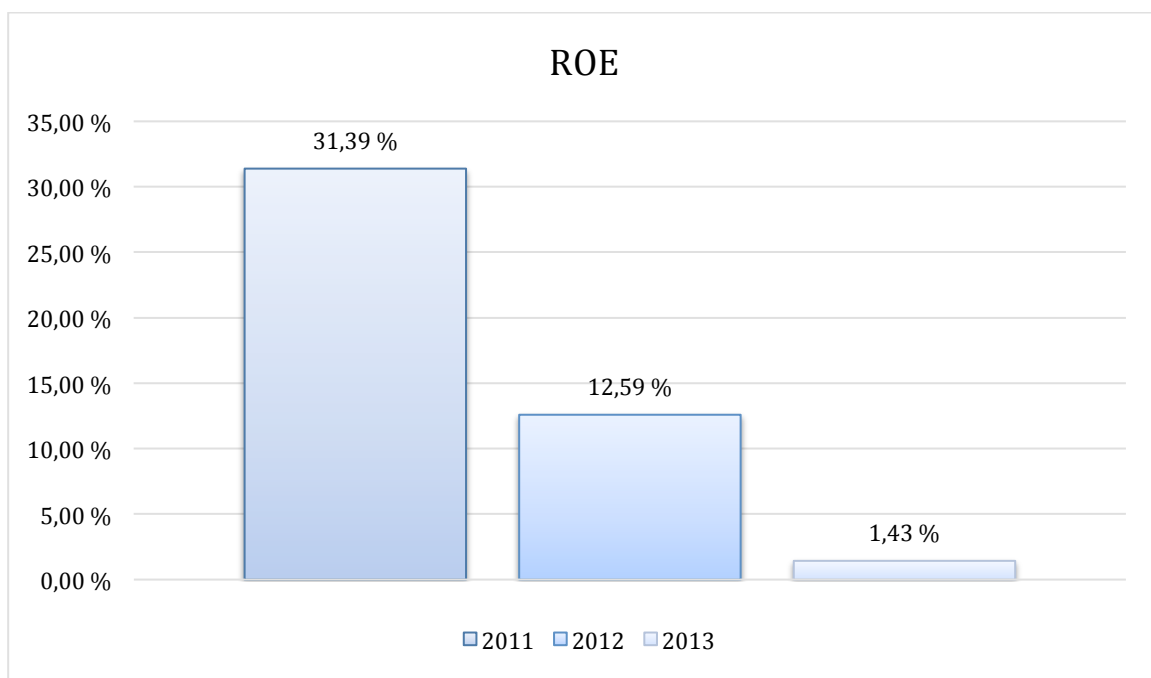
Seuraavaksi tarkastellaan paljonko tuottoa yritys on tehnyt sen sijoitetulle pääomalle, eli mitataan suhteellista kannattavuutta. Sijoitetun pääoman tuottoprosentti on ehkä suosituin tunnusluku tilinpäätösanalyysissä. Toimeksiantajan sijoitetun pääoman tuottoprosentti vuosina 2011 – 2013 oli seuraavanlainen:

Aiemmin mainitun ohjearvojen mukaan, vuoden 2011 ja 2012 tulokset ovat asteikolla hyviä. Vuonna 2013 kannattavuus heikkenee ja päättyy alle 5 prosentin tason. Tähän vaikutti muun muassa se, että keskimääräinen sijoitettu pääoma oli vuonna 2013 melkein puoli miljoonaa euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vaikka yrityksellä oli enemmän rahoitustuottoja vuonna 2013 kuin tarkastelukauden aikaisempina vuosina, se ei auttanut saamaan parempaa tuottoprosenttia. Syy tähän on myös se, että yrityksen

liiketulos oli vuonna 2013 tappiollinen ja yli 200 000 € vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Seuraavaksi vuorossa on oman pääoman tuotto prosentti. Se kertoo paljonko tuottoa yritys on tuottanut omalle pääomalle. Toimeksiantajan oman pääoman tuotto prosentti oli seuraavanlainen vuosina 2011 – 2013.

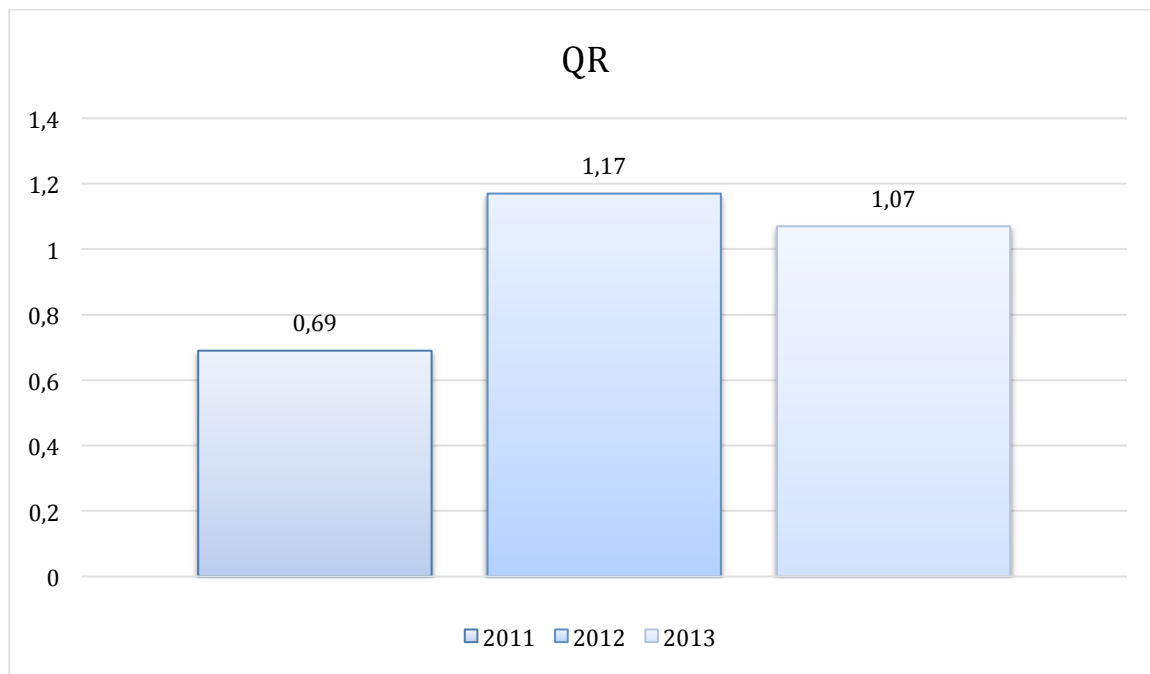
Vuonna 2011 yritys teki hyvää tuottoa sijoitetulle omalle pääomalle. Vielä vuonna 2012 oli tuotto hieman yli tyydyttävän tason, mutta seuraavana vuonna se oli jo heikko. Tarkastelukauden alussa oli keskimääräinen oikaistu oma pääoma noin 1,5 miljoonaa. Kahtena seuraavana vuotena se oli noin 1,7 miljoonaa. Nettotulos oli vuonna 2011 hyvällä tasolla, mutta seuraavana vuonna se olikin jo vähentynyt lähes puolella. Vuonna 2013 nettotulos oli vähentynyt noin 200 000 € edelliseen vuoteen verrattuna. Syy heikentyneeseen oman pääoman tuotto prosenttiin oli jatkuva vähennys nettotuloksessa ja kasvava oma pääoma.

4.3.2 Yritystoiminnan maksuvalmius

Kannattavuuden tarkastelun jälkeen vuorossa on maksuvalmiuden mittaaminen. Ensimmäinen maksuvalmiuden mittari on Quick ratio. Kuten jo kolmannessa kappaleessa

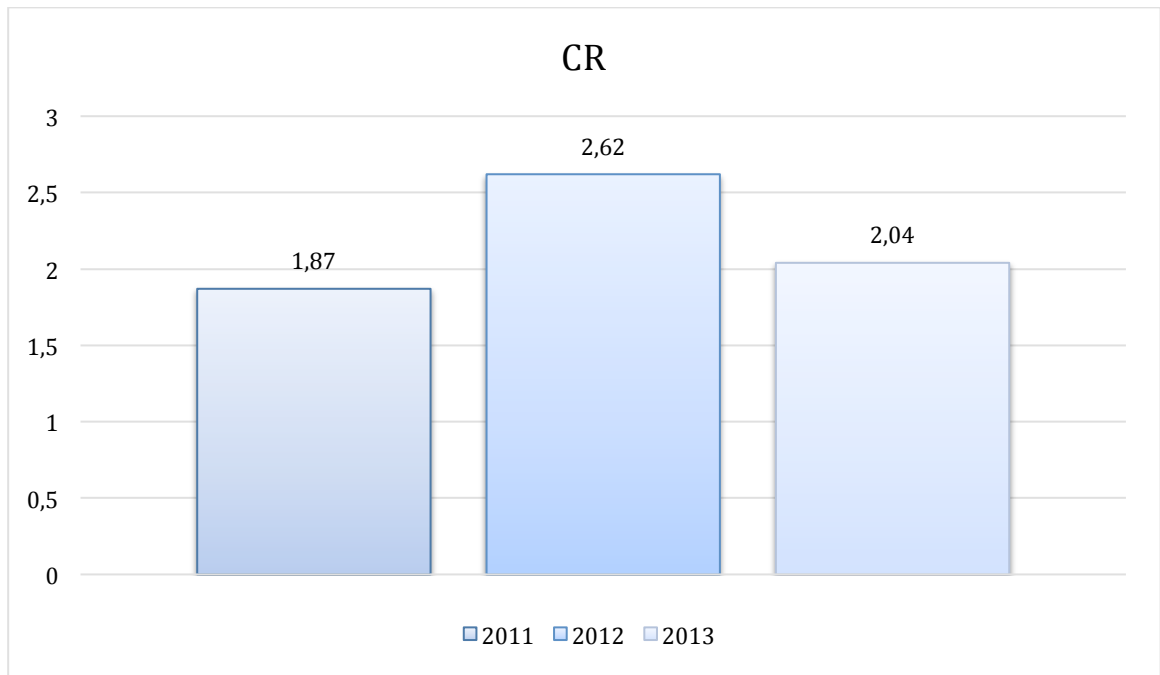
mainittiin, tämä tunnusluku kertoo miten hyvin yritys selviytyy lyhytaikaisten velkojen maksusta käyttäen rahavarojaan tai nopeasti rahaksi muutettavia varoja. Tässä ei lasketa varastoa varaksi, joka olisi nopeasti muutettavaksi rahaksi.

Toimeksiantajan Quick ratio oli seuraavan lainen vuosina 2011 – 2013.

Tunnusluvun ollessa 1 tarkoittaa se sitä, että yritys kykenee maksamaan lyhytaikaisia velkojaan, mutta rahaa ei jää yli. Yritykset, joilla on suuret varastot, eivät yleensä yllä kovinkaan korkeisiin lukuihin. Toimeksiantajan Quick ratio on tarkastelukautena pysynyt ykkösen molemmin puolin hyvällä tasolla. Vuonna 2011 yrityksellä oli kirjattu enemmän arvoa oikaistussa tuloslaskelmassa lyhytaikaisiin saamisiin ja rahavaroihin kuin vuonna 2012. Silti tunnusluvun arvo oli heikompi, koska lyhytaikainen vieras pääoma ilman saatuja ennakoita oli melkein 50 % vähemmän kuin vuonna 2011. Vuonna 2013 tunnusluvun arvo heikkeni hieman, mutta pysyi kuitenkin hyvänä. Syy miksi arvo heikkeni oli se, että vaikka rahavaroja oli paljon enemmän tilikauden lopussa, niin osto-velkojen määrä oli kasvanut.

Seuraava maksuvalmiuden tunnusluku on Current ratio. Tämä tunnusluku oli kuten aiemmin mainittu, samanlainen kuin Quick ratio, paitsi että tämä tarkastelee maksuvalmiutta hieman pidemmältä aikaväliltä. Toimeksiantajan Current ratio oli seuraavanlainen vuosina 2011 – 2013.

Current ration ohjeartion mukaan 2 on hyvä ja alle 1 on heikko. Yrityksen Current ratiassa voidaan havaita saman tyyppinen kasvu ja vähennys kuin Quick ratiassa.

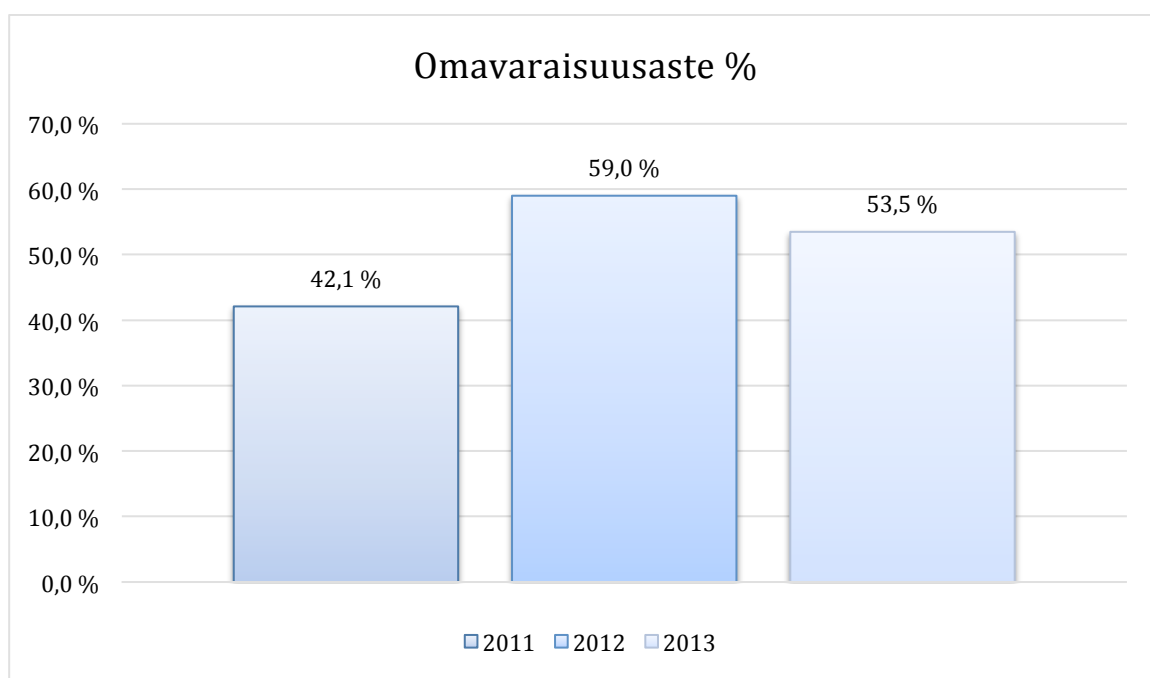
Huomioitavaa on tämän tunnusluvun suuremmat erot vuosien välillä kuin aikaisemmalta tunnusluvulla. Vuonna 2011 vaihtuvan vastaavan arvo tilinpäätöshetkellä oli hieman yli 4 miljoonaa ja lyhytaikaisen vieraan pääoma oli yli 2 miljoonaa. Tästä syystä arvoksi ei ollut hyvä. Seuraavana vuonna taas vaihtuvien vastaavien määrä oli laskenut 2,9 miljoonaan ja lyhytaikainen vieras pääoma oli 1,1 miljoonaa ja näin Current Ratio saavutti arvon yli 2,5. Vuoden 2012 arvoa voidaan pitää erinomaisena. Tuolloin korollisten lyhytaikaisten velkojen määrä oli vähentynyt ja samaan aikaan ostovelat olivat pienentyneet. Vuonna 2012 vaihto-omaisuuden määrä oli myös hieman pienentynyt. Vuoden 2013 Current ration arvon heikkenemisen syy oli lyhytaikaisen vieraan pääoman kasvu. Vaihtuvien vastaavaevien määrä pysyi miltei samana kuin edellisenä vuonna, mutta ostovelkojen määrä oli lähes 50 % enemmän vuonna 2013.

4.3.3 Yritystoiminnan vakavaraisuus

Yrityksen vakavaraisuutta kuvaa omavaraisuusaste. Se kuvaa sitä, miten hyvin yritys selviytyy pitkällä aikavälillä. Tarkastelukohteena on kuten aiemmin mainittu oman ja

vieraan pääoman osuus koko pääomasta. Tämä tunnusluku kertoo paljonko omistajat ovat itse sijoittaneet yritykseen pääomaa.

Toimeksiantajan omavaraisuusaste oli seuraavanlainen vuosina 2011 – 2013.

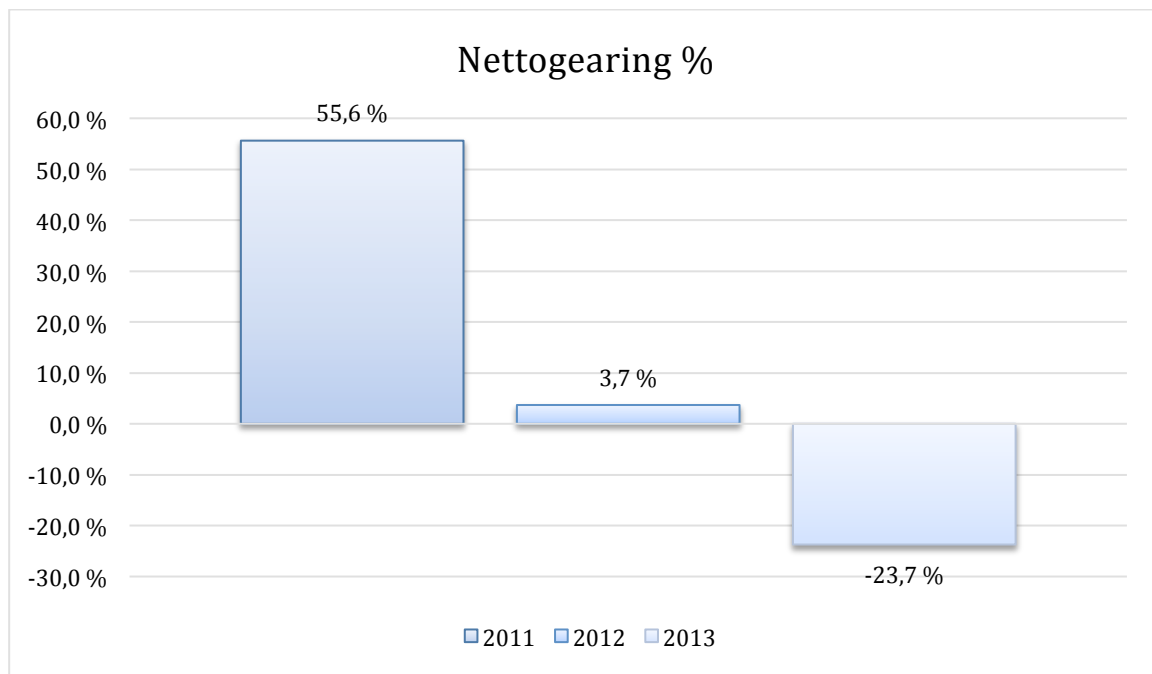

Yrityksen omavaraisuusaste on todella hyvä ja vuonna 2012 se oli melkein 60 %. Vuoden 2011 heikko arvo johtui siitä, että tällöin omaa pääomaa oli noin 1,7 miljoonaa ja kokonaispääomaa oli 4,1 miljoonaa, kun taas seuraavana vuonna oma pääoma oli kasvanut 1,8 miljoonaan samalla kun koko pääoma oli laskenut 3 miljoonaan. Kuten jo aikaisemmissa tunnusluvuissa mainittiin, korollinen lyhytaikainen vieras pääoma väheni yli puolella miljoonalla, mikä tietysti vaikutti lisääntyneeseen omavaraisuusasteeseen. Vaikuttava tekijä oli myös pitkäaikainen vieras pääoma, joka väheni merkittävästi vuonna 2012.

Vuoden 2013 arvon heikkenemiseen vaikutti oman pääoman väheneminen 1,6 miljoonaan. Voittovaroja edellisiltä vuosilta oli enemmän, mutta kuten jo aikaisemmin todettiin, tilikauden tulos oli vuonna 2013 pieni verrattuna aikaisempiin vuosiin. Kokonaispääoma oli myös kasvanut hieman vuoteen 2012 verrattuna. Vaikka vuonna 2013 ei ollut juurikaan leasingvastuukantaa jäljellä ja suurin osa pitkäaikaisista lainoista oli maksettu takaisin, oli ostovelkojen määrä lisääntynyt noin 80 %.

Yrityksen velkaantuneisuutta kuvaa nettogearing. Mikäli arvo on negatiivinen, tarkoittaa se sitä, että yritys pystyy maksamaan korollisen velkansa kassavaroja (raha ja pankkisaamiset) käyttäen.

Toimeksiantajan velkaantuneisuusaste oli seuraavanlainen vuosina 2011 – 2013.

Vuonna 2012 tapahtui näkyvä muutos edellisestä vuodesta, kun nettogearing laski lähes 52 prosenttiyksikköä. Tyydyttävä vuoden 2011 nettogearing johtui siitä, että yrityksen korollinen velka rahavarojen vähennyksen jälkeen oli lähes miljoona euroa samaan aikaan kun oma pääoma oli 1,7 miljoonaa.

Vaikka vuonna 2012 rahavaroja oli hieman vähemmän, oli korollinen velka vähentynyt lähes miljoonalla euroa ja samaan oman pääoman määrä oli hieman kasvanut. Nämä muutokset saivat aikaan erinomaisen nettogearing arvon. Huomion arvoista on, että vuonna 2013 yrityksellä oli korollista velkaa vain vähän ja että samana vuonna lisääntyneet rahat ja pankkisaamiset niistä vähennettyinä, synnyttivät negatiivisen nettogearing arvon.

4.4 Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös 2011 – 2013

Yrityksen tilinpäätökset vuosilta 2011 – 2013 on muunnettu prosenttilukumuotoisiksi tilinpäätöksiksi, jotka esitetään liitteessä 5. Prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen avulla

pystytään helposti ja nopeasti havainnollistamaan tapahtuneita muutoksia. Seuraavaksi tarkastellaan tuloslaskelman eriä suhteutettuna liikevaihtoon, jolloin saadaan tietää kuinka suuri jokin erä on ollut liikevaihdosta.

Koska osa eristä on jo käyty läpi tunnuslukuanalyyseissä, tarkastellaan tässä eriä joissa muutokset ovat merkittäviä. Ensimmäinen tarkastelukohde on liiketoiminnan muut tuotot. Niiden osuus liikevaihdosta oli vuonna 2011 merkittävä, mikä johtui laitetoimitajalta saadusta vahingonkorvauksesta.

Tarkastelukauden kaikkina vuosina suurin liikevaihtoon suhteutettu erä on aine- ja tarvikkäkäyttö. Toiseksi suurin erä on henkilöstökulut, joka tarkastelukausi oli 9 - 13 %. Kolmanneksi suurin erä on liiketoiminnan muut kulut, joka vaihteli 5 - 8 % välillä. Aineet ja tarvikkeet, henkilöstökulut ja liiketoiminnan muut kulut yhteen laskettuina vastaavat lähestulkoon yrityksen liikevaihdon määrää. Tällöin yritykseen ei jää voittovaroja.

Tuloslaskelman seuraavissa erissä ei ole tapahtunut paljonkaan muutosta ja suurin osien osuuksista liikevaihdosta on pysynyt alle prosentin. Vain muut korko- ja rahoitustuotot ovat ylittäneet yhden prosentin vuonna 2013, mutta samaan aikaan poistot ja arvonalentumiset ovat kasvaneet hieman. Tilikauden tuloksesta voidaan vielä todeta, että vuonna 2011 se oli hyvällä tasolla ja seuraavana vuonna se pysyi vielä kohtuullisella tasolla. Vuonna 2013 sen sijaan tilikauden tulos oli vain 0,41 % liikevaihdosta. Saman vuoden liiketulos oli kuten jo aiemmin mainittiin negatiivinen ja ilman kasvaneita korko- ja rahoitustuottoja sekä pienentyneitä korko- ja rahoituskuluja, olisi tilikauden tulos helposti saattanut ollut tappiollinen.

Seuraavaksi tarkastellaan taseen eriä suhteutettuna vastaavaa- ja vastattavaa-puoliin. Aloitetaan vastaavaa-puolen erillä, joita siis verrataan vastaavaa yhteensä määrään. Pysyvien vastaavien aineettomien hyödykkeiden osuus ei ole tarkastelukautena ollut merkittävä. Vuonna 2011 ja 2012 suurimmat kirjanpitoarvot aineellisista hyödykkeistä pitivät sisällään ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat sekä atk-laitteet. Tarkastelukauden viimeisimpänä vuotena ennakkomaksuille ja keskeneräisille hankinnoille ei ole kirjattu arvoa tilikauden lopussa. Vaikuttavin tekijä aineellisten hyödykkeiden erän kasvuun vuonna 2013 oli kuitenkin työkoneiden ja autojen hankintojen kirjaukset. Aineel-

listen hyödykkeiden osuus oli hyvällä tasolla. Aineellisten hyödykkeiden suuren määrän osuutta voidaan tietenkin aina pohtia, mutta yrityksen luonteen huomion ottaen saattaa olla viisasta pitää määrää suurena. Onhan selvää, että aina uusi ja tehokas kalusto on toimintavarmuuden ja tehokkuuden näkökulmista parempi kuin vanha ja kulunut.

Sijoitusten osuus tarkastelukauden kahtena ensimmäisenä vuotena oli merkityksetön, vain 0,01 % vastaavaa-puolen kokonaismäärästä. Vuonna 2013 yritykseen oli hankittu osakkeita ja osuuksia, joiden määrän takia sijoitusten osuus kasvoi. Leasingvastuukanta oli myös tarkastelukautena pysynyt alle prosentin ja jatkuvasti pienentynyt. Suurin osuus vastaavaa-puolesta muodostuu vaihto-omaisuudesta. Tämän erän osuus oli myös vuosi vuodelta pienentynyt, mikä osoittaa tässä nimenomaisessa tilanteessa toivotunlaista kehitystä. Vaihto-omaisuushan muodostuu pääosin varastossa olevien tavaroiden arvosta, mikä turhaan saattaa hankaloittaa liiketoimintaa. Toiseksi suurin osuus oli lyhytaikaiset saamiset, joista valtaosa oli myyntisaamisia. Suuri myyntisaamisten määrä selittyy yrityksen tuotteiden ja toiminnan luonteella. Yrityksen myymien tuotteiden ja palveluiden hinnat muodostuvat pääosin tarjouskaupasta, jossa hinta ja maksuaika ovat sidoksissa toisiinsa. Tämän tyyppisessä kaupassa tavanomaisempi maksuaika on 14 ja 60 päivän välillä. Rahojen ja arvopapereiden arvon osuus oli noussut vuodesta 2011 vuoteen 2013, mikä yrityksen maksuvalmiuden näkökulmasta oli positiivista.

Seuraavaksi tarkastelemme taseen vastattavaa-puolta, joka kertoo yrityksen rahoitusrakenteesta ja sen kehityksestä tarkastelukautena. Yrityksellä on suhteellisen hyvä pääomarakenne. Yli puolet pääomasta oli omaa pääomaa, mikä tarkoittaa muun muassa sitä, että yrityksessä tehtävät päätökset ja ratkaisut olivat enimmäkseen omissa käsissä. Siitä huolimatta, että tilikauden tulos väheni tarkastelujakson aikana, kuitenkin kertyneiden voittovarojen ansiosta, pystyi yritys ylläpitämään oman pääoman osuuden korkeana.

Yrityksen vieras pääoma muodostui suurelta osin lyhytaikaisesta vieraasta pääomasta, mikä edelleen maksuvalmiuden näkökulmasta oli positiivista. Pääomallehan ei tarvinnut maksaa korkoa. Toisin sanoen tavarantoimittajat ”rahoittivat” yrityksen toimintaa. Toisin vuonna 2011 korollisen lyhytaikaisen velan osuus vieraasta pääomasta oli suuri, mutta tilanne oli korjaantunut seuraavana vuonna. Edelleen vuonna 2011 yrityksellä oli

lainoja rahoituslaitoksilta, mutta nekin oli seuraavana vuonna maksettu. Näiden lukujen avulla voidaan todeta, että yrityksen pääomarakenne oli ollut hyvällä tasolla tarkastelukauteina ja parhaimmillaan vuonna 2012.

4.5 Trendianalyysi 2011 – 2013

Trendianalyysi sopii erinomaisesti prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen tarkasteluun. On hyvä muistaa, että se toimii parhaimmillaan vain yhtä yritystä kerrallaan analysoitaessa, ei siis yritysten keskinäisessä vertailussa. Liitteessä 6 on esitelty Yritys X Oy:n trendianalyysi.

Yrityksen liiketoiminnan tuotot olivat tarkastelujakson aikana pienentyneet, mikä johtui yrityksen liikevaihdon jatkuvasta vähenemisestä. Samanlainen suunta on havaittavissa aine- ja tarvikekäytön, ulkopuolisten palveluiden sekä henkilöstökulujen kohdalla. Vaikka prosenttilukumuotoisessa analyysissä voitiin todettiin, että liiketoiminnan välittömien kulujen osuus liikevaihdosta oli tarkastelukauteina suunnilleen samalla tasolla, nähtiin trendianalyysissä kuitenkin kehityksen ei toivottu suunta.

Suurin muutos trendianalyysissä on tapahtunut muiden korko- ja rahoitustuottojen kohdalla. Vaikka tässä muutos vaikuttaa suurelta, on erän osuus prosenttilukumuotoisessa tuloslaskelmassa lähes merkityksetön. Tulos ennen veroja ja tilikauden tulos ovat molemmat pienentyneet merkittävästi, mikä selittyy niin ikään yrityksen liikevaihdon vähenemisellä ja toisaalta liiketoiminnan välittömien kulujen pysyminen samalla tasolla.

Vastaavaa-puolen trendianalyysi osoittaa laskevaa suuntaa, mikä luonnollisesti johtuu jatkuvasti laskevan liikevaihdon seurauksena vähenevästä vaihto-omaisuuden määrästä. Vastattavaa-puolen trendianalyysistä voidaan todeta sen olevan saman suuntainen vastaavaa-puolen kehityksen kanssa.

Trendianalyysin rinnalla on kuitenkin hyvä käyttää prosenttilukumuotoista analyysiä, koska erät jotka saattavat vaikuttaa kasvaneen prosentteina perusvuoteen verrattuna, eivät välttämättä trenditarkastelussa osoita samaa suuntaa.

Tässä tarkastelussa yritystoiminnan trendi nähtiin olevan laskeva.

4.6 Toiminnan jatkuvuus

Toiminnan jatkuvuuden analysointiin käytettiin aiemmin tehdyn tunnuslukuanalyysin tunnuslukuja, jotka olivat tarkastelukauden viimeiseltä vuodelta. Toiminnan jatkuvuuden tarkastelussa käytetyimmät tunnusluvut ovat liiketulosprosentti, sijoitetun pääoman tuotto prosentti, Quick ratio, Current ratio sekä omavaraisuusaste. Alla oleva kuvio havainnollistaa toimeksiantajan riskiluokitusta.

Tunnusluku	Arvo	Luokka	Pisteet	Paino	Painot. pisteet
Liiketulos-%	- 0,57 %	D	0	15 %	0
ROI	3,26 %	C	40	15 %	6
QR	1,07	A	100	25 %	25
CR	2,04	A	100	20 %	20
Omavaraisuusaste	53,49 %	A	100	25 %	25
Yhteensä				100 %	76

Kuvio 6 Toimeksiantajan riskiluokitus

Tunnusluville on tässä annettu luokka sen mukaan miten hyviä lukuja ne ovat aiemmin mainittujen ohjearvojen perusteella. Enemmän arvoa painotukselle on asetettu maksuvalmiuden tunnusluville sekä omavaraisuusasteelle, koska yrityksen liiketoiminnan luonteeseen kuuluvat niin tavaroiden ja raaka-aineiden ostaminen kuin osien ja valmiiden tuotteiden myynti.

Tämän luokituksen tuloksena yritys sai 76 painotettua pistettä, mikä vastaa luokkaa B+. Sijoittaminen yritykseen sisältää näin ollen normaalin riskin. Maksuvalmius ja omavaraisuusaste olivat hyvällä tasolla. Salmi (2012) on teoksessaan todennut, että valtaosa yrityksistä kuuluu B tai B- luokkaan. Yrityksen toiminnan kehittymistä onkin jatkossa hyvä seurata tilinpäätösanalyysi- ja riskiluokitustyökalujen avulla. (Salmi 2012, 271.)

Mutta koska tiedetään, että suurin osa yrityksen tunnusluvuista ovat laskeneet tarkastelukauden aikana, on huomioitavaa yrityksen mahdollisesti olevan tulevien vuosien aikana B tai B- luokassa. Yrityksen tulee välittömästi parantaa liiketulosprosenttiaan sekä myös hieman sijoitetun pääoman tuotto prosenttia.

5 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoite oli toimeksiantajayrityksen taloudellisen kehityksen selvittäminen ja analysointi. Lisäksi tavoitteena oli esittää tulevaisuuden ennusteita. Näihin tavoitteisiin päästiin kätevästi tunnuslukuanalyysin, prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen, trendianalyysin ja riskiluokituksen avulla. Näiden analyysien informaatio tukee ja täydentää toinen toisiaan eikä mitään näistä analyyseistä ole mielestäni syytä käyttää yksinään yritystalouden arvioinnissa.

Opinnäytetyössä on käytetty lähteet edustavat oppikirjoja ja yritysjohdolle suunnattua kirjallisuutta. Lähteitä on käytetty vahvistamaan oppilaitoksen kurssien ja kurssimateriaalien kautta saatua osaamista. Lähteiden välillä ei ollut merkittäviä asia- tai näkemuseroja. Osa lähteistä oli kuitenkin jo jonkin verran vanhentuneita, ja toisaalta tästä aiheesta ei oltu viime aikoina julkaistu uutta materiaalia.

5.1 Johtopäätökset

Tehdyn tilinpäätösanalyysin perusteella voi selvästi nähdä yrityksen liiketoiminnan kannattavuuden laskevan suunnan. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että yrityksen taloudellinen tilanne olisi samaan aikaan heikko. Tilinpäätösanalyysin riskiluokituksen mukaan yrityksen tulevaisuuden näkymät olivat toiveikkaat.

Suosittelen yritykselle pikaista 1-3 vuoden tulevaisuuden toimintasuunnitelman laadintaa. Päähuomio suunnitelmassa pitää olla toimintaedellytysten luominen liikevaihdon kasvattamiselle. Ellei liikevaihto kasva tai pysy edes entisellä tasolla, ei jatkuvasti kasvavien toimintakulujen maailmassa voi olla pitkään mielekkäitä toimintaedellytyksiä.

5.2 Muita kehitysehdotuksia

Tässäkin yrityksessä myynnin kasvun mahdollistaa osaava henkilöstö. Tarkoituksenmukaisella henkilöresurssien kohdentamisella samoin kuin suunnitelmallisella henkilöstön koulutuksella voidaan mielestäni nopeastikin vaikuttaa yrityksen edellytyksiin kasvattaa liikevaihtoa.

Markkinat ja toimintaympäristöt muuttuvat ja kehittyvät joka päivä. Onkin ensiarvoisen tärkeää, että yritysjohto on tietoinen oman alansa yritysten toiminnasta sekä kykenee näkemään oman yrityksensä tässä kilpailukentässä. Tärkeää on, ettei yritys jämähdä paikalleen odottamaan kilpailijoiden toimia, vaan pyrkii teoillaan vaikuttamaan oman tulevaisuutensa tekemiseen.

5.3 Opinnäytetyön laadun arviointi

Opinnäytetyössä käytetty tilinpäätösmateriaali on tilintarkastajan allekirjoittama ja näin se on luotettavaa. Työssä esitettyjen tulosten laskennassa on käytetty Yritystutkimusneuvottelukunnan suositusten mukaan laadittuja laskentataulukoita. Laskentataulukoiden kaavat on tarkistettu oppilaitoksessa. Työn edetessä olen saanut kysyä tarkentavia kysymyksiä yrityksen pitkäaikaiselta kirjanpitäjältä. Lisäksi olen saanut opinnäytetyön sisällön tuottamiseen hyödyllistä perspektiiviä toimiessani opiskelujeni loppuvaiheen työharjoittelussa juuri toimintansa aloittaneessa menestyneessä kasvuyrityksessä. Työharjoittelussa sain laajan käsityksen ja kokemuksen yritystoiminnan rahavirroista ja mahdollisuuksista omalla toiminnalla vaikuttaa niihin.

5.4 Jatkotutkimusaiheita

Yritys voisi analysoida tässä työssä käytettyjä tunnuslukuja säännöllisesti ja vähintään ainakin vuosittaisia toimintasuunnitelmia tehtäessä. Tällöin yritys voi itse seurata omaa kehitystään. Toimintasuunnitelmaan sisältyvän toimialavertailun avulla yritys pystyy helposti kartoittamaan oman asemansa markkinoilla. Oman markkina-aseman tiedostaminen helpottaa tulevaisuuden tavoitteiden asettamista.

Lähteet

- Atrill, P. & McLaney, E. 2006. Accounting and finance for non-specialists. Pearson Education Limited. Madrid.
- Corporate Analysis reg. Assoc. 2013. The guide to the analysis of financial statements of Finnish companies. Hakapaino Oy. Helsinki.
- Kallunki, J-P., Kytönen, E. & Martikainen, T. 2007. Uusi tilinpäätösanalyysi. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.
- Karikorpi, O. 2010. Raha ratkaisee. Hakapaino Oy. Helsinki.
- Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Salmi, I. 2012. Mitä tilinpäätös kertoo? Bookwell Oy. Porvoo.
- Salmi, I. & Rekola-Nieminen, L. 2005. Tilinpäätöksen rakentaminen ja tulkinta. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Tomperi, S. 2012. Käytännön kirjanpito. Bookwell Oy. Porvoo.
- Vilkkumaa, M. 2010. Yrityksen menestyksen mittarit. Yrityskirjat Oy. Helsinki

Liitteet

Liite 1. Tuloslaskelman kaava, kululajikohtainen tuloslaskelma

Tilikausi_t Tilikausi_{t-1}

LIKEVAIHTO

Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos

Valmistus omaan käyttöön

Liiketoiminnan muut tuotot

Materiaalit ja palvelut

Aineet tarvikkeet ja tavarat

Ostot tilikauden aikana

Varastojen muutos

Ulkopuoliset palvelut

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot

Henkilösivukulut

Eläkekulut

Muut henkilösivukulut

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman mukaiset poistot

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

Liiketoiminnan muut kulut

LIKEVOITTO (-TAPPIO)

Rahoitustuotot ja -kulut

Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksistä

Tuotot osuuksista omistusyhteisyryksistä

Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista

Muut korko- ja rahoitustuotot

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista

Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista

Korkokulut ja muut rahoituskulut

VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ

Satunnaiset erät

Satunnaiset tuotot

Satunnaiset kulut

VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA

Tilinpäätössiirrot

Poistoeron muutos

Vapaaehtoisten varausten muutos

Tuloverot

Muut välittömät verot

TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

Liite 2. Taseen kaava

Vastaavaa

Pysyvät vastaavat

I Aineettomat hyödykkeet

Perustamismenot

Tutkimusmenot

Kehittämismenot

Aineettomat oikeudet

Liikearvo

Muut pitkävaikutteiset menot

Ennakkomaksut

II Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

Rakennukset ja rakennelmat

Koneet ja kalusto

Muut aineelliset hyödykkeet

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

III Sijoitukset

Osuudet saman konsernin yrityksissä

Saamiset saman konsernin yrityksiltä

Osuudet Omistusyhteyssyrityksissä

Saamiset omistusyhteyssyrityksiltä

Muut osakkeet ja osuudet

Muut saamiset

Omat osakkeet tai osuudet

Vaihtuvat vastaavat

I Vaihto-omaisuus

Aineet ja tarvikkeet

Keskeneräiset tuotteet

Valmiit tuotteet / tavarat

Vastattavaa

Oma pääoma

I osake-, osuus- tai muu osuuksien rahasto

II Ylikurssirahasto

III Arvonkorotukset

IV Muut rahastot

Omien osakkeiden tai osuuksien rahasto

Vararahasto

Yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaiset rahastot

Muut rahastot

V Edellisten tilikausien voitto (tappio)

VI Tilikauden voitto (tappio)

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Vapaaehtoiset varaukset

Pakolliset varaukset

Eläkevaraukset

Verovaraukset

Muut pakolliset varaukset

Vieras pääoma

Joukkovelkakirjalainat

Vaihtovelkakirjalainat

Lainat rahoituslaitoksilta

Eläkelainat

Saadut ennakot

Ostovelat

Rahoitusvekselit

Muu vaihto-omaisuus

Ennakkomaksut

II Saamiset

Myyntisaamiset

Saamiset saman konsernin yrityksiltä

Saamiset omistusyhteisyrittäyksiltä

Laina saamiset

Muut saamiset

Maksamattomat osakkeet / osuudet

Siirtosaamiset

III Rahoitusarvopaperit

Osuudet saman konsernin yrityksiltä

Omat osakkeet tai osuudet

Muut osakkeet ja osuudet

Muut arvopaperit

IV Rahat ja pankkisaamiset

Velat saman konsernin yrityksille

Velat omistusyhteisyrittäyksille

Muut velat

Siirtovelat

Liite 3. Oikaistun kululajikohtaisen tuloslaskelman kaava

Liikevaihto

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muut tuotot yhteensä

Aine- ja tarvikekäyttö

Ulkopuoliset palvelut

Henkilöstökulut

Laskennallinen palkkakorjaus

Liiketoiminnan muut kulut

Valmisteveraston lisäys/vähennys

Käyttökate (EBITDA)

Suunnitelman mukaiset poistot

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

Liiketulos (EBIT)

Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista

Muut korko- ja rahoitustuotot

Korkokulut ja muut rahoituskulut

Kurssierot

Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset

Tulos ennen veroja (PTP)

Välittömät verot

Nettotulos

Satunnaiset tuotot

Satunnaiset kulut

Kokonaistulos

Poistoeron lisäys/vähennys

Vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys

Laskennallinen palkkakorjaus

Muut tuloksen oikaisut

Tilikauden tulos

Liite 4. Oikaistun taseen kaava

Vastaavaa	Vastattavaa
Pysyvät vastaavat	Oma Pääoma
Tutkimusmenot	Osakepääoma
Kehittämismenot	Ylikurssirahasto
Liikearvo	Muut rahastot
Muut aineettomat hyödykkeet	Kertyneet voittovarot
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Tilikauden tulos
Maa- ja vesialueet	Pääomalainat
Rakennukset ja rakennelmat	Taseen oma pääoma yhteensä
Koneet ja kalusto	Poistoero ja varaukset yhteensä
Muut aineelliset hyödykkeet	Oman pääoman oikaisut
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	Oikaistu oma pääoma yhteensä
Sisäiset Osakkeet ja osuudet	Vieras pääoma
Muut osakkeet ja osuudet	Lainat rahoituslaitoksilta
Sisäiset saamiset	Eläkelainat
Muut saamiset ja sijoitukset	Saadut ennakot
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä	Sisäiset velat
Leasingvastuukanta	Muut pitkäaikaiset velat
Vaihtuvat vastaavat	Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä
Aineet ja tarvikkeet	Laskennallinen verovelka
Keskeneräiset tuotteet	Pakolliset varaukset
Valmiit tuotteet	Leasingvastuukanta
Muu vaihto-omaisuus	Korolliset lyhytaikaiset velat
Vaihto-omaisuus yhteensä	Saadut ennakot
Myyntisaamiset	Ostovelat
Sisäiset myyntisaamiset	Sisäiset ostovelat
Muut sisäiset saamiset	Muut sisäiset velat
Muut saamiset	Muut korottomat lyhytaikaiset velat
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä

Rahat ja rahoitusarvopaperit
Vastaavaa yhteensä

Oikaistuvieras pääoma yhteensä
Vastattavaa yhteensä

Liite 5. Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös

Prosenttilukumuotoinen tuloslaskelma	2011	2012	2013
Liikevaihto	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Liiketoiminnan muut tuotot	7,81 %	0,92 %	0,16 %
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	107,81 %	100,92 %	100,16 %
Aine- ja tarvikkeikäyttö	77,31 %	81,77 %	78,22 %
Ulkopuoliset palvelut	0,64 %	0,66 %	0,48 %
Henkilöstökulut	13,16 %	9,72 %	13,82 %
Liiketoiminnan muut kulut	8,98 %	5,20 %	7,58 %
Valmistevaraston lisäys/vähennys	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Käyttökate (EBITDA)	7,71 %	3,58 %	0,06 %
Poistot ja arvonalentumiset	0,33 %	0,38 %	0,63 %
Liiketulos (EBIT)	7,38 %	3,19 %	-0,57 %
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista	0,02 %	0,02 %	0,03 %
Muut korko- ja rahoitustuotot	0,06 %	0,69 %	1,28 %
Korkokulut ja muut rahoituskulut	0,76 %	0,75 %	0,16 %
Tulos ennen veroja (PTP)	6,70 %	3,15 %	0,57 %
Välittömät verot	0,00 %	0,45 %	0,16 %
Nettotulos	0,02 %	2,70 %	0,41 %
Poistoeron lisäys/vähennys	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Tilikauden tulos	6,70 %	2,70 %	0,41 %

Prosenttilukumuotoinen tase, vastaavaa	2011	2012	2013
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Muut aineettomat hyödykkeet	0,33 %	0,23 %	0,02 %
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	0,33 %	0,23 %	0,02 %
Koneet ja kalusto	1,62 %	2,46 %	4,97 %
Muut aineelliset hyödykkeet	1,09 %	1,97 %	0,01 %
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	2,71 %	4,43 %	4,98 %
Muut osakkeet ja osuudet	0,01 %	0,01 %	1,60 %
Muut saamiset ja sijoitukset	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yht.	0,01 %	0,01 %	1,60 %
Leasingvastuukanta	0,30 %	0,35 %	0,11 %
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Aineet ja tarvikkeet	8,78 %	8,94 %	9,19 %
Valmiit tuotteet	49,52 %	43,53 %	35,24 %
Muu vaihto-omaisuus	2,77 %	0,00 %	0,00 %
Vaihto-omaisuus yhteensä	61,07 %	52,46 %	44,43 %
Myyntisaamiset	28,17 %	34,28 %	26,23 %
Muut saamiset	2,11 %	2,18 %	5,58 %
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	30,28 %	36,46 %	31,81 %
Rahat ja rahoitusarvopaperit	5,31 %	6,06 %	17,05 %
VASTAAVAA YHTEENSÄ	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Prosenttilukumuotoinen tase, vastattavaa	2011	2012	2013
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma	5,21 %	7,04 %	6,91 %
Kertyneet voittovarot	22,70 %	44,67 %	45,78 %
Tilikauden tulos	14,15 %	7,29 %	0,80 %
Taseen oma pääoma yhteensä	42,07 %	59,01 %	53,49 %
Poistoero ja varaukset yhteensä	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Oman pääoman oikaisut	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Oikaistu oma pääoma yhteensä	42,07 %	59,01 %	53,49 %
VIERAS PÄÄOMA			
Lainat rahoituslaitoksilta	5,84 %	4,34 %	0,78 %
Pitkäaikainen vieras pääoma yht.	5,84 %	4,34 %	0,78 %
Leasingvastuukanta	0,30 %	0,35 %	0,11 %
Korolliset lyhytaikaiset velat	22,56 %	3,55 %	3,48 %
Saadut ennakot	0,07 %	0,00 %	0,00 %
Ostovelat	17,51 %	14,66 %	26,07 %
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	11,65 %	18,10 %	16,06 %
Lyhytaikainen vieras pääoma yht.	51,79 %	36,30 %	45,62 %
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	57,93 %	40,99 %	46,51 %
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Liite 6. Trendianalyysi

Tuloslaskelman trendianalyysi	2011	2012	2013
Liikevaihto	100 %	118,41 %	85,88 %
Liiketoiminnan muut tuotot	100 %	13,98 %	1,75 %
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	100 %	110,84 %	79,79 %
Aine- ja tarvikekäyttö	100 %	125,23 %	86,89 %
Ulkopuoliset palvelut	100 %	120,88 %	64,13 %
Henkilöstökulut	100 %	87,42 %	90,16 %
Liiketoiminnan muut kulut	100 %	87,42 %	72,53 %
Valmisteveraston lisäys/vähennys			
Käyttökate (EBITDA)	100 %	54,88 %	0,66 %
Poistot ja arvonalentumiset	100 %	136,81 %	162,58 %
Liiketulos (EBIT)	100 %	51,19 %	-6,65 %
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista	100 %	93,01 %	100,28 %
Muut korko- ja rahoitustuotot	100 %	1490,32 %	1997,54 %
Korkokulut ja muut rahoituskulut	100 %	116,61 %	18,47 %
Tulos ennen veroja (PTP)	100 %	55,71 %	7,33 %
Välittömät verot			
Nettotulos	100 %	47,68 %	5,32 %
Poistoeron lisäys/vähennys			
Tilikauden tulos	100 %	47,68 %	5,32 %

Taseen trendianalyysi, vastaavaa	2011	2012	2013
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Muut aineettomat hyödykkeet	100,00 %	51,27 %	5,50 %
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	100,00 %	51,27 %	5,50 %
Koneet ja kalusto	100,00 %	112,64 %	231,69 %
Muut aineelliset hyödykkeet	100,00 %	133,11 %	1,01 %
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	100,00 %	120,90 %	138,58 %
Muut osakkeet ja osuudet	100,00 %	100,00 %	13256,41 %
Muut saamiset ja sijoitukset			
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yht.	100,00 %	100,00 %	13256,41 %
Leasingvastuukanta	100,00 %	84,70 %	26,31 %
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Aineet ja tarvikkeet	100,00 %	75,37 %	78,92 %
Valmiit tuotteet	100,00 %	65,07 %	53,67 %
Muu vaihto-omaisuus	100,00 %	0,00 %	0,00 %
Vaihto-omaisuus yhteensä	100,00 %	63,60 %	54,86 %
Myyntisaamiset	100,00 %	90,09 %	70,20 %
Muut saamiset	100,00 %	76,61 %	199,73 %
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	100,00 %	89,15 %	79,22 %
Rahat ja rahoitusarvopaperit	100,00 %	84,54 %	242,19 %
VASTAAVAA YHTEENSÄ	100,00 %	74,03 %	75,40 %

Taseen trendianalyysi, vastattavaa	2011	2012	2013
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Kertyneet voittovarot	100,00 %	145,67 %	152,07 %
Tilikauden tulos	100,00 %	38,14 %	4,25 %
Taseen oma pääoma yhteensä	100,00 %	103,83 %	95,89 %
Poistoero ja varaukset yhteensä			
Oman pääoman oikaisut			
Oikaistu oma pääoma yhteensä	100,00 %	103,83 %	95,89 %
VIERAS PÄÄOMA			
Lainat rahoituslaitoksilta	100,00 %	55,02 %	10,04 %
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	100,00 %	55,02 %	10,04 %
Leasingvastuukanta	100,00 %	84,70 %	26,31 %
Korolliset lyhytaikaiset velat	100,00 %	11,65 %	11,65 %
Saadut ennakot	100,00 %	0,00 %	0,00 %
Ostovelat	100,00 %	61,98 %	112,30 %
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	100,00 %	115,00 %	103,98 %
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	100,00 %	51,89 %	66,43 %
Oikaistu vieras pääoma yhteensä	100,00 %	52,38 %	60,53 %
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	100,00 %	74,03 %	75,40 %